

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته کاردرمانی

(مشخصات کلی، برنامه، سرفصل دروس و نحوه ارزشیابی)

مصوب هفتاد و سومین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

مورخ ۱۳۹۸/۴/۲۳

بسمه تعالی

برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته کاردرمانی

رشته: کاردرمانی

دوره: کارشناسی ارشد ناپیوسته

دبیرخانه تخصصی: دبیرخانه شورای آموزش علوم پایه پزشکی، بهداشت و تخصصی

شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی در هفتاد و سومین جلسه مورخ ۹۸/۴/۲۳ بر اساس طرح دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته کاردرمانی که به تأیید دبیرخانه شورای آموزش علوم پایه پزشکی، بهداشت و تخصصی رسیده است، برنامه آموزشی این دوره را در پنج فصل (مشخصات کلی، برنامه، سرفصل دروس، استانداردها و ارزشیابی برنامه) بشرح پیوست تصویب کرد و مقرر می‌دارد:

۱- برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته کاردرمانی از تاریخ ابلاغ برای کلیه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور که مشخصات زیر را دارند لازم الاجرا است.

الف- دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی که زیر نظر وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اداره می‌شوند.

ب- موسساتی که با اجازه رسمی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و براساس قوانین، تأسیس می‌شوند و بنابراین تابع مصوبات شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی می‌باشند.

ج- مؤسسات آموزش عالی دیگر که مطابق قوانین خاص تشکیل می‌شوند و باید تابع ضوابط دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران باشند.

۲- از تاریخ ابلاغ این برنامه کلیه دوره‌های آموزشی و برنامه‌های مشابه مؤسسات در زمینه دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته کاردرمانی در همه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی مذکور در ماده ۱ منسوخ می‌شوند و دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی یاد شده مطابق مقررات می‌توانند این دوره را دایر و برنامه جدید را اجرا نمایند.

۳- مشخصات کلی، برنامه درسی، سرفصل دروس، استانداردها و ارزشیابی برنامه دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته کاردرمانی در پنج فصل جهت اجرا ابلاغ می‌شود.

رأی صادره در هفتاد و سومین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخ ۱۳۹۸/۴/۲۳ در مورد

برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته کاردرمانی

۱- برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته کاردرمانی با اکثریت آراء به تصویب رسید.

۲- برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته کاردرمانی از تاریخ ابلاغ قابل اجرا است.

مورد تأیید است

دکتر سید حسن امامی رضوی

دبیر شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

مورد تأیید است

دکتر معصومه جرجانی

دبیر شورای آموزش علوم پایه پزشکی،

بهداشت و تخصصی

مورد تأیید است

دکتر باقر لاریجانی

معاون آموزشی

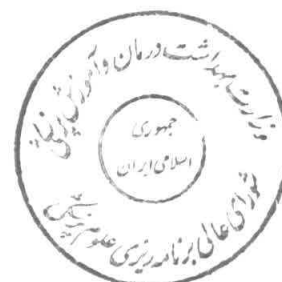
و دبیر شورای آموزش پزشکی و تخصصی

رأی صادره در هفتاد و سومین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخ ۹۸/۴/۲۳ در مورد برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته کاردرمانی صحیح است و به مورد اجرا گذاشته شود.

دکتر سعید نمکی

وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و

رئیس شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

اسامی اعضای کمیته بازنگری برنامه آموزشی رشته کاردرمانی
در مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته

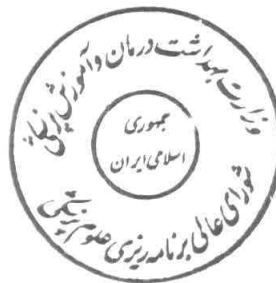
علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران	خانم دکتر افسون حسنی مهربان
علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران	خانم دکتر ملاحه اکبرفهمی
علوم بهزیستی و توانبخشی	خانم دکتر اشرف کربلایی نوری
علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران	خانم دکتر پروین راجی
علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید بهشتی	خانم دکتر مینو کلانتری

همکاران دبیرخانه شورای آموزش علوم پایه پزشکی، بهداشت و تخصصی

علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران	خانم دکتر شهلا خسروی
علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران	خانم دکتر فرحناز خواجه نصیری
علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران	خانم دکتر معصومه خیرخواه
کارشناس دبیرخانه شورای آموزش علوم پایه پزشکی، بهداشت و تخصصی	خانم دکتر مهرانداخت نکاوند
کارشناس دبیرخانه شورای آموزش علوم پایه پزشکی، بهداشت و تخصصی	خانم لیدا طیبی

همکاران دبیرخانه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

معاون دبیرخانه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی	آقای دکتر سعید عبدالرضا مرتضوی طباطبایی
کارشناس مسئول دبیرخانه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی	خانم راحله دانش نیا
کارشناس دبیرخانه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی	خانم زهره قربانیان

لیست اعضا و مدعوین حاضر در دویست و هفدهمین
جلسه شورای معین شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخ ۱۳۹۸/۴/۱۶

حاضرین:

- خانم دکتر هستی ثنائی شعار (نماینده معاونت بهداشت)
- خانم دکتر معصومه جرجانی
- خانم دکتر الهام حبیبی (نماینده معاونت تحقیقات و فناوری)
- خانم دکتر مرضیه نجومی
- آقای دکتر فرهاد ادهمی مقدم (به نمایندگی از معاون علوم پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی)
- آقای دکتر اسماعیل ایدنی
- آقای دکتر حسن بهبودی
- آقای دکتر محمدتقی جغتایی
- آقای دکتر محمد جلیلی
- آقای دکتر سیدعلی حسینی
- آقای دکتر آپتین حیدرزاده
- آقای دکتر طیب قدیمی (نماینده معاونت درمان)
- آقای دکتر حسین کشاورز
- آقای دکتر عباس منزوی
- آقای دکتر فریدون نوحی
- آقای دکتر سیدحسین امامی رضوی

مدعوین:

- خانم دکتر ملاحه اکبر فهمی
- خانم دکتر افسون حسینی مهربان
- خانم دکتر پروین راجی
- خانم دکتر مینو کلانتری
- آقای دکتر سیدعبدالرضا مرتضوی طباطبایی

لیست حاضرین شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی در زمان تصویب برنامه آموزشی
رشته کاردرمانی در مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته

حاضرین:

- آقای دکتر باقر لاریجانی
- آقای دکتر علیرضا رئیسی
- آقای دکتر رضا ملک زاده
- خانم دکتر مریم حضرتی
- خانم دکتر معصومه جرجانی
- خانم دکتر مرضیه نجومی
- آقای دکتر حسین رستگار (نماینده سازمان غذا و دارو)
- آقای دکتر فرهاد ادهمی مقدم (به نمایندگی از معاون علوم پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی)
- آقای دکتر ناصر استاد
- آقای دکتر حمید اکبری
- آقای دکتر غلامرضا اصغری
- آقای دکتر اسماعیل ایدنی
- آقای دکتر علی بیداری
- آقای دکتر حسن بهبودی
- آقای دکتر مهدی تهرانی دوست
- آقای دکتر محمدتقی جغتایی
- آقای دکتر سیدعلی حسینی
- آقای دکتر آبتین حیدرزاده
- آقای دکتر غلامرضا خاتمی نیا
- آقای دکتر سیدمنصور رضوی
- آقای دکتر محمدرضا صبری
- آقای دکتر سیدامیرمحسن ضیائی
- آقای دکتر خیراله غلامی
- آقای دکتر اکبر فتوحی
- آقای دکتر حسین کشاورز
- آقای دکتر عباس منزوی
- آقای دکتر عظیم میرزازاده
- آقای دکتر فریدون نوحی
- آقای دکتر بهزاد هوشمند
- آقای دکتر سیدحسین امامی رضوی
- آقای دکتر سیدعبدالرضا مرتضوی طباطبایی

فصل اول
برنامه آموزشی رشته کاردرمانی
در مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته

مقدمه:

رشد و توسعه روز افزون رشته کاردرمانی در ابعاد علمی و بالینی در ایران نیز مانند سراسر دنیا موجب شده تا نیاز به تربیت نیروهای کارآمد به یک ضرورت تبدیل شود. هم اکنون در بسیاری از دانشگاه‌های معتبر جهان رشته کاردرمانی در سطوح کارشناسی و کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی (Ph.D.) در تربیت نیروهای متخصص فعالیت می‌کند. هزاران کتاب درسی بر اساس نظریات علمی کاردرمانی در زمینه‌های متفاوت کاردرمانی تدوین شده است و دهها نشریه تخصصی و هزاران تحقیق در حوزه کاردرمانی وجود دارد. در حال حاضر کاردرمانی یکی از رشته‌های مطرح توانبخشی در جهان می‌باشد.

با تربیت نیرو در مقطع کارشناسی ارشد، دانش آموختگان علاوه بر تسلط به مطالب علمی و پژوهشی در حوزه‌های نوین بالینی با ارتقا سطح توان مدیریتی و هدایت پروژه‌های تحقیقاتی در جامعه تاثیرگذار خواهند بود. تا از این طریق در امر درمان توانبخشی، آموزش، مشاوره و مدیریتی همگام با سایر حرف پزشکی باعث رشد علمی درون رشته‌ای و برون رشته‌ای شده و با ارائه خدمات کاردرمانی و توانبخشی در زمینه‌های متفاوت به بهترین وجه ممکن رسالت خود را در نظام سلامت کشور ایفا کنند. از طرفی دیگر به نوعی در گسترش علوم توانبخشی در سطح ملی و منطقه‌ای موثر باشند. یکی از شیوه‌های موثر نیل به اهداف فوق بررسی مداوم و بازنگری در برنامه ریزی آموزشی است تا همسو با رشد علمی برنامه آموزشی و طرح دروس به روزگردانی شود. بازنگری در برنامه‌ریزی آموزشی کاردرمانی سبب ایجاد شرایط لازم برای یادگیری به منظور تغییر رفتار در یادگیرنده‌ها در راستای دست‌یابی به اهداف کلی این رشته می‌گردد.

حضور پررنگتر و فعالتر کاردرمانگران در مدارس، کارخانجات، بیمارستانها، پروژه‌های شهرسازی این امکان را فراهم می‌سازد که از بروز پیامدهای ناشی از ناتوانی پیشگیری شود و نقش موثری را نظام سلامت جامعه ایفا نمایند. این امر نیازمند بازنگری و گنجانیدن واحدهای آموزشی متناسب در برنامه آموزشی مقطع کارشناسی ارشد کاردرمانی است. پژوهشهای متناسب با نیازهای فعلی جامعه و پیش‌بینی نیاز کشور در ۱۰ ساله آینده ضرورتی غیرقابل انکار است. با تربیت نیروهای کارآمد کاردرمانگر در این مقطع بومی سازی بسیاری از خدمات کاردرمانی با دستیابی به نیازهای داخلی تسهیل می‌گردد. نتایج پژوهشهای کاردرمانی در حوزه ابزار کمکی قابلیت ترجمان به صنعت را نیز داراست و ایده‌های مناسب برای تولیدات داخلی و حتی صادرات آن به منطقه را نیز در اختیار صنعتگران قرار می‌دهد. امید است در ۱۰ سال آینده، این دوره در کشور، از لحاظ استانداردهای آموزشی، تولیدات پژوهشی و ارائه خدمات به مردم، در منطقه و در چهره بین‌المللی در ردیف کشورهای برتر و مطرح خواهد بود.

عنوان رشته به فارسی و انگلیسی: کاردرمانی Occupational Therapy

مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد ناپیوسته

تعریف رشته:

کاردرمانی به عنوان یکی از شاخه‌های علوم توانبخشی با بکارگیری روش‌های کاردرمانی مبتنی بر اصول علوم بیومکانیک، روانشناختی و اعصاب به ارزیابی، معالجه (درمان توانبخشی، بازتوانی و نوتوانی) و مشاوره بیماران ناتوان کارکردی جسمی، ذهنی و روان و اجتماعی می‌پردازد. دو ویژگی متمایزکننده کاردرمانی از دیگر شاخه‌های علوم

توانبخشی، طیف وسیع مراجعان از نوزادان نارس تا سالمندان، از افراد سالم با هدف حفظ توانایی یا ارتقای سطح مهارت‌ها تا بیماران در مراقبت‌های انتهایی زندگی و همچنین خدمات و مداخلات کاردرمانی برای بازیابی نقش‌های فرد است و به او کمک می‌کند تا با هر توانایی به زندگی مستقل نزدیک شود. این امر نه تنها به فرد که به خانواده، مراقبین و اجتماع نیز کمک می‌کند. بدین ترتیب هدف خدمات کاردرمانی نه تنها به پیشگیری از بروز ناتوانیها و افزایش سطح کیفی زندگی فردی است، بلکه نگاه آن به سلامت خانواده، مراقبین و اجتماع هم می‌باشد.

شرایط و نحوه پذیرش در دوره:

- قبولی در آزمون ورودی، مطابق ضوابط و مقررات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
دارا بودن مدرک کارشناسی کاردرمانی از دانشگاه‌های معتبر داخلی و خارجی کشور به تأیید وزارت بهداشت و درمان آموزش پزشکی کشور.

مواد امتحانی و ضرایب آن:

جهت کسب اطلاعات از آخرین تغییرات در مدرک تحصیلی مورد پذیرش و مواد امتحانی و ضرایب آزمون ورودی هر سال تحصیلی، به دفترچه آزمون کارشناسی ارشدناپیوسته رشته های علوم پزشکی مربوط به آن سال تحصیلی مراجعه نمایید.

تاریخچه و سیر تکاملی دوره در جهان و ایران:

رشته کاردرمانی در سال ۱۹۱۷ توسط جورج بارتن در آمریکا پایه گذاری شد. پیشگامان حرفه کاردرمانی معتقد بودند آکوپیشن مانند غذا و نوشیدنی برای انسانها ضروری است و با کمک آن می توان به زندگی معنا بخشید. با تلاش کاردرمانگران، این حرفه در سرتاسر دنیا تاسیس و خدمت رسانی به مراجعین با طیف وسیعی از بیماریها: جسمانی، روانی - اجتماعی، حرفه ای، نوزادان، کودکان و نوجوانان و ... ارائه گردیده است. لازم به ذکر است که با توجه به پیشرفت و گسترده‌گی نیاز جوامع به حرف وابسته علوم پزشکی و توانبخشی، باطبع این رشته نیز نیازمند ارتقا سطح دانش و مهارت فارغ التحصیلان می‌باشد.

در سالهای ۱۹۲۰ تا ۱۹۳۰ استانداردهای آموزشی در کاردرمانی توسط "Eleanor Clarke Slagle" تدوین و به مرور کامل گردید. پس از این دهه بود که رکود نسبی اما ظاهری در پیشرفت این رشته به چشم خورد اما در واقع همزمان با پیشرفت علم روانشناسی و پزشکی پایه های علمی این رشته نیز محکمتر می گردید. با شروع جنگ جهانی دوم دوباره نیاز به کاردرمانی به دلیل بروز مشکلات روانی و معلولیت‌های فراوان در میان سربازان و افراد از جنگ برگشته افزایش یافت به صورتی که تعداد کاردرمانگران از ۱۱۴۴ نفر در سال ۱۹۴۱ به ۲۲۶۵ نفر در سال ۱۹۴۶ رسید. عوارض جسمی و روانی ناشی از جنگ و لزوم بازگرداندن این افراد به زندگی عادی بود که حیطه های جسمی و فعالیت‌های روزمره زندگی را بیش از پیش مورد توجه کاردرمانگران قرار داد.

به مرور با گذشت سالها و بنا به نیاز جامعه دوره های تحصیلات تکمیلی این رشته در کشورهای مختلف برگزار گردید که نمونه آن دانشگاه Southern California, Sydney, British Columbia می باشد.

در سال ۱۹۵۲ با همکاری ده کشور فدراسیون جهانی کاردرمانی (WFOT) تأسیس شد و ارتباطات این رشته در سطح بین المللی مطرح گردید. این فدراسیون در سال ۱۹۵۹ به عضویت سازمان جهانی بهداشت درآمد و از سال ۱۹۶۳ نیز به

عنوان یکی از سازمانهای غیر دولتی (NGO) در سازمان ملل شناخته شد. این فدراسیون هم اکنون حدود ۷۰ عضو دارد که ایران نیز در سال ۲۰۰۴ به عضویت این فدراسیون درآمد. تاریخچه رشته کاردرمانی در ایران به سال ۱۳۵۰ باز می‌گردد که از طرف سازمان بهداشت جهانی متخصصین کاردرمانی جهت آموزش کاردرمانگر به ایران اعزام شدند و آموزش‌های غیررسمی خود را در بیمارستان شفایحیائیان به مدت ۲ سال انجام دادند و در سال ۱۳۵۲ با تأسیس مدرسه عالی توانبخشی بطور رسمی دانشجو پذیرش کرده است. در حال حاضر نیز این رشته در سطح کارشناسی در دانشگاه‌های: علوم پزشکی ایران، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، شهید بهشتی، تبریز، اصفهان، شیراز، اهواز، اراک، زنجان، مازندران و سمنان دانشجو می‌پذیرد. همچنین دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران و دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی از سال ۱۳۷۱، علوم پزشکی تهران سال ۱۳۸۳ علوم پزشکی شهید بهشتی از سال ۱۳۸۶، در سطح کارشناسی ارشدنایبوسته و دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران و علوم بهزیستی و توانبخشی از سال ۱۳۸۷ در سطح دکتری تخصصی (Ph.D.) دانشجو می‌پذیرند.

جایگاه شغلی دانش‌آموختگان:

دانش‌آموختگان این دوره می‌توانند در جایگاه‌های زیر انجام وظیفه نمایند:

- بیمارستان‌های عمومی یا تخصصی در بخش‌های ارتوپدی، نورولوژی، روماتولوژی، روانپزشکی، کودکان
- مراکز روزانه روانپزشکی
- مراکز بازتوانی معتادین
- مراکز توانبخشی کودکان (حسی- حرکتی، ذهنی، رفتاری و اجتماعی)
- مراکز نگهداری معلولین و سالمندان
- مدارس استثنایی
- مراکز جامع توانبخشی
- فدراسیون‌های ورزشی
- مراکز حرفه‌آموزی و توانبخشی حرفه‌ای
- مراکز صنعتی و آموزشی جهت غربالگری و پیشگیری
- مراکز نگهداری افراد دارای آسیب‌های مغزی- نخاعی
- مراکز بهداشت روان و مراکز اختلال رشد جهت غربالگری اختلالات رشدی، حسی- حرکتی، سلامت ذهنی- روانی و همچنین ارتقا سطح سلامت کودکان، بزرگسالان و سالمندان
- مراکز تحقیقاتی و آموزشی

فلسفه (ارزش‌ها و باورها):

منطبق بر "حداقل استانداردهای فدراسیون جهانی کاردرمانی" باورها و ارزشهای کاردرمانی بر این اساس استوار است که مددجو در مرکز درمان قرار گرفته و برنامه‌ها و مداخلات درمانی می‌بایست با توجه به موقعیت اقتصادی - اجتماعی و فرهنگی مددجو عادلانه ارائه گردد و تاکید به برقراری ارتباط درمانی قبل از آغاز هرگونه برنامه ارزیابی و درمان است. کاردرمانگر تلاش می‌کند با استفاده از فعالیت‌هایی که بطور روزمره انسان‌ها از آن بهره می‌برند از

فعالیت های خلاق تا فعالیت های کاری و اجتماعی، با تحلیلی هدفمند و بر اساس نیازها و قابلیت های فردی و اجتماعی، انسانها را با به حداکثر رساندن توانایی ها، و کشف پتانسیل های موجود در آنها در مسیر بهبودی قرار دهد. کاردرمانی با نگرشی کلی نگر و با در نظر داشتن ابعاد اجتماعی، روانی و جسمانی انسان (Bio PsychoSocial)، سلامت و بهداشت فرد را در زمینه اجتماعی وی در نظر گرفته و در پی ایجاد بیشترین سازگاری و تطابق بین فرد و جامعه است. هدف از این بازنگری به روز رسانی ارزش ها و باورهای کاردرمانی بر اساس استانداردهای جهانی کاردرمانی و ایجاد نگرشی جدید به این رشته در سطح جامعه می باشد.

در بازنگری این برنامه، بر ارزش های زیر تاکید می شود:

- مراجع محوری (Client – Centeredness) به عنوان اصل پایه در کاردرمانی
- خدمات منطبق با شرایط/نیاز جامعه و فرهنگ ملی
- توسعه توانمندیهای پژوهشی دانش آموختگان
- آموزش آزمونها و ابزارهای تخصصی کاردرمانی

دورنما (چشم انداز):

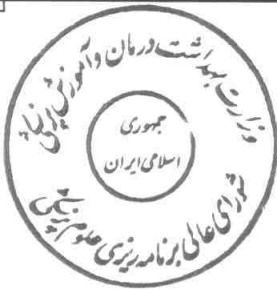
امید است در ۱۰ سال آینده، این دوره در کشور، از لحاظ استانداردهای آموزشی، تولیدات پژوهشی و ارائه خدمات به جامعه، در منطقه و در سطح بین المللی در ردیف کشورهای برتر و مطرح خواهد بود. همسو با سند چشم انداز بیست ساله کشور تا پایان سال ۱۴۰۴ انتظار می رود کاردرمانی بعنوان حرفه ای شاخص در پیشگیری از معلولیتها، آموزش و اصلاح محیط کار و فعالیت برای مراجعین و تطابق لازم جهت حداکثر بهره وری در کنار تیم بهداشتی و پزشکی به خدمات پیشگیری، آموزش، توانبخشی در کشور و بعنوان الگوی مناسب در منطقه گردد.

رسالت (ماموریت):

رسالت این دوره، تربیت نیروهای خبره و توانمند به مسائل علمی روز، مسئولیت پذیر، آشنا و ملزم به اخلاق اسلامی و حرفه ایی و حساس به سلامت افراد و جامعه در حیطه کاردرمانی است. دانش آموختگان این رشته تخصص خود را در زمینه های اختلالات روانپزشکی، ارتوپدی، نورولوژیک، اطفال (اختلالات نافذ رشد و حرکتی)، بهبود عملکرد سالمندان، در هر سه حوزه پیشگیری در اختیار جامعه قرار دهند.

پیامدهای مورد انتظار از دانش آموختگان:

- تربیت نیروی های متعهد و ماهر کاردرمانگر جهت ارائه خدمات آموزشی، مشاوره ای، پژوهشی، مدیریتی، پیشگیری و خدمات کاردرمانی
- تامین و تقویت شواهد پایه های علمی کاردرمانی
- ارتقای اجرای آزمونهای تخصصی کاردرمانی
- ارتقای حوزه های کاری کاردرمانی
- انجام تحقیق مبتنی بر شواهد در حوضه کاردرمانی

نقش‌های دانش‌آموختگان در جامعه:

در نقش آموزشی و مشاوره‌ای، پژوهشی، مدیریتی، پیشگیری و خدمات‌کاردرمانی

توانمندی و مهارت‌های مورد انتظار برای دانش‌آموختگان (Expected Competencies)

الف: توانمندی‌های پایه مورد انتظار: (General Competencies)

توانمندی‌های عمومی مورد انتظار برای دانش‌آموختگان این مقطع عبارتند از:

- * مهارت‌های ارتباطی - تعاملی مورد نیاز: با مراجع، مراقبین/اعضا خانواده، و همچنین با اعضا تیم
- * آموزش: بنا به صلاحدید و نیاز گروه آموزشی نقش کمکی در امور آموزشی گروه را به عهده گیرد.
- * پژوهش: انجام امور پژوهشی طبق اصول کاردرمانی مبتنی بر شواهد
- * تفکر نقادانه و مهارت‌های حل مسئله: نقد مطالب و مقاله علمی و کسب مهارت‌های حل مسئله
- * مهارت‌های مدیریتی (سیاستگذاری - برنامه‌ریزی - سازماندهی - پایش، نظارت و کنترل - ارزشیابی) مبتنی بر شواهد
- * حرفه‌ای‌گرایی (Professionalism) و توجه بیشتر به اخلاق حرفه‌ای توجه بیشتر به پایه‌های اصلی حرفه و آشنایی با اخلاق حرفه‌ای

ب: جدول تطبیقی وظایف حرفه‌ای و توانمندی‌های اختصاصی مورد انتظار دانش‌آموختگان و کدهای درسی مرتبط با آنها

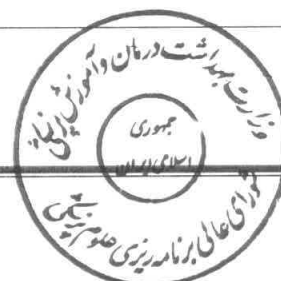
توانمندی‌های اختصاصی	شرح وظایف حرفه‌ای	کدهای درسی مرتبط
مهارت‌های ارتباطی - تعاملی	<ul style="list-style-type: none"> • اجرای شیوه‌های مختلف ارتباطی متناسب با مشکلات مراجع و مشاوره • اجرای برنامه‌های بین‌رشته‌ای و کمک به تشخیص و پیشگیری از مشکلات ثانویه • پایبندی به اصول اخلاق حرفه‌ای 	(۱۱)، (۱۲) و (۰۹)
آموزشی مشاوره‌ای - پیشگیری	<ul style="list-style-type: none"> • آموزش دروس عملی و بالینی مقطع پایین‌تر • آموزش و مشاوره بیمار، خانواده و مراقبان بیمار آموزش در سطح اجتماع و مخاطبین عام با جهت کاهش سطح آسیب‌های مختلف • آموزش سایر کارکنان گروه پزشکی، بهداشتی و توانبخشی • آموزش و مشاوره و پیشگیری در سطح رسانه‌ها • آموزش و پیشگیری در زمینه کاردرمانی سالمندان و کودکان 	(۱۲)، (۰۷) و (۱۱) و (۰۸) و (۰۶) و (۰۴)
پژوهشی	<ul style="list-style-type: none"> • بررسی مبتنی بر شواهد جهت یافتن آسیب‌ها، بیماری‌ها و درمان‌های به روز • طرح پرسش‌های نوآورانه مبتنی بر شواهد 	(۰۲)، (۰۳)، (۱۳)، (۱۴)، (۱۰) و (۱۱) و (۱۶)

	<ul style="list-style-type: none"> • اجرای پژوهش‌های بالینی، کاربردی و بنیادی در جهت تولید دانش و تولید ابزار و فن آوریهای نوین • استدلال یافته‌های بالینی • طراحی پروژه های جدید متناسب با نیاز جدید و بومی سازی • ارائه دستاوردهای علمی و تجربیات بالینی به صورت سخنرانی، چاپ مقاله، کتاب، بروشور • تبادل اطلاعات و دانش و تجربیات بالینی با مراکز تحقیقاتی و دانشگاهی، صنعت ساخت وسایل کمکی، شهرسازی، جهت تعیین و تعریف هسته‌های پژوهشی • نگارش مقالات علمی • قابلیت تفکر انتقادی و بازبینی آن در کار بالینی و بررسی متون علمی و نقش مدیریتی 	
<p>(۱۳) و (۱۴) و (۱۲) و (۱۱) و (۱۷)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • مدیریت درمانگاههای کاربردی در مراکز دولتی و خصوصی و مدیریت پروژه های تحقیقاتی 	<p>مدیریتی</p>
<p>(۰۷)، (۰۶)، (۰۵) و (۰۸) و (۱۵) و (۱۸)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • مداخلات کاربردی در بیماریهای نرولوژیک، ارتوپدیک، روماتولوژی • مداخلات کاربردی زودهنگام به نوزادان در معرض خطر • مداخلات کاربردی در کودکان با اختلال نافذ رشد • مداخلات کاربردی افراد با اختلالات سیستم ایمنی • مداخلات کاربردی در گروههای پرخطر، معتادان، اختلالات اجتماعی • مداخلات کاربردی در سالمندان • اجرای مداخلات نوین کاربردی مبتنی بر پژوهش • اجرای آزمونهای تخصصی و آزمایشگاهی کاربردی و ترغیب ارتباط با صنعت و تکنولوژی کمکی • اجرای ارزیابیها و مداخلات تخصصی در زمینه کاربردی و خدمات حمایتی 	<p>خدمات کار درمانی</p>

ج: مهارت‌های عملی مورد انتظار (Expected Procedural Skills):

مهارت				مشارکت	کمک در انجام	انجام مستقل	کل دفعات
حداقل تعداد موارد انجام مهارت برای یادگیری							
ارزیابی سیستم‌های حسی کودکان و بزرگسالان توسط MC Gill pain Questionnaire, Sensory profile				۲	۲	۲	۶
ارزیابی سیستم‌های حرکتی و تعادل توسط Bruininks- Oseretsky test, Jebson-Taylor Hand and function, Quest, Peabody Developmental Assessment				هرکدام ۲	هرکدام ۲	هرکدام ۳	هرکدام ۷
ارزیابی سیستم‌های شناختی درکی توسط LOTCA, TVPS, Behavioral inattention Test				هرکدام ۲	هرکدام ۴	هرکدام ۳	هرکدام ۹
ارزیابی مشارکت و فعالیتهای تفریحی و اجتماعی توسط Life-H, SF36, Craig handicap QOL Assessment and reporting, CAPE				هرکدام ۲	هرکدام ۲	هرکدام ۳	هرکدام ۷
ارزیابی بازی Chippa Test of Playfulness				۲	۲	۴	۸
ارزیابی رشدی توسط Assessment of preterm infants behavior, Test of infant motor Performance, Bayley scales				هرکدام ۲	هرکدام ۲	هرکدام ۳	هرکدام ۷
اجرای روشهای تطبیقی در اجرای فعالیتهای روزمره زندگی				۵	۲	۵	۱۲
اجرای مداخلات با تروفیدبک				۲	۵	۵	۱۲
اجرای مداخلات با بیوفیدبک				۲	۵	۵	۱۲
به کارگیری روشهای شناختی رفتاری				۲	۵	۵	۱۲
به کارگیری روشهای توانبخشی حافظه				۲	۵	۵	۱۲
به کارگیری روشهای توانبخشی توجه				۲	۵	۵	۱۲
به کارگیری روشهای توانبخشی کارکردهای اجرایی				۲	۵	۵	۱۲
به کارگیری روشهای توانبخشی کنترل هیجانات				۲	۵	۵	۱۲
به کارگیری روشهای توانبخشی حل مشکل				۲	۵	۵	۱۲
اجرای روشهای تطبیقی و آموزشی پیشگیری از افتادن				۲	۳	۵	۱۰
مهارت مشاوره با مراجع/خانواده و مراقب				۲	۳	۵	۱۰
مهارت تفکر نقادانه و استدلال بالینی				۲	۳	۵	۱۰
به کارگیری روشهای ارگونومی و اصلاح محیط کاری و منزل				۲	۳	۵	۱۰
به کارگیری مداخلات در نوزادان پر خطر				۳	۳	۴	۱۰
ارزیابی GAS, COPM, PEDI, SFA				هرکدام ۲	هرکدام ۲	هرکدام ۳	هرکدام ۳

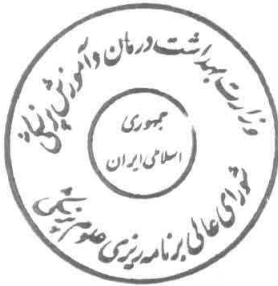

Educational Strategies:

راهبردهای آموزشی:

این برنامه بر راهبردهای زیر استوار است:

- آموزش مبتنی بر وظایف حرفه ای (Task based Education)
- آموزش توأم دانشجو و استاد محور
- آموزش مبتنی بر مشکل (Problem based Education)
- آموزش جامعه‌نگر (community oriented Education)
- آموزش بیمارستانی (hospital based Education)
- آموزش مبتنی بر شواهد (evidence based Education)
- آموزش مبتنی بر آزمایشگاه تست و ارزیابی (Lab based Education)

روش‌ها و فنون آموزشی:

- در این دوره، عمدتاً از روش‌ها و فنون آموزشی زیر بهره گرفته خواهد شد:
- انواع کنفرانسهای داخل بخشی، بین بخشی، بیمارستانی، بین رشته‌ای، بین دانشگاهی و سمینار
- بحث در گروه‌های کوچک - کارگاه‌های آموزشی - ژورنال کلاب - case presentation
- گزارش صبحگاهی - راندهای کاری و آموزشی - آموزش سرپایی - آزمایشگاه کاردرمانی
- آموزش از راه دور بر حسب امکانات
- self education, self study

انتظارات اخلاقی از فراگیران:

انتظار می‌رود که فراگیران:

- منشور حقوقی (۱) بیماران را دقیقاً رعایت نمایند.
- مقررات مرتبط با حفاظت و ایمنی (Safety) فردی، بیماران، کارکنان و محیط کار را دقیقاً رعایت نمایند. (این مقررات توسط گروه آموزشی مربوطه بازنگری می‌شود)
- مقررات مرتبط با Dress Code (۲) را رعایت نمایند.
- حرفه‌ای‌گرایی (Professionalism) را مد نظر داشته باشند.
- از منابع و تجهیزاتی که تحت هر شرایطی با آن کار می‌کنند، محافظت نمایند.
- به استادان، کارکنان، هم‌دوره‌ها و فراگیران دیگر احترام بگذارند و در ایجاد جو صمیمی و احترام‌آمیز در محیط کار مشارکت نمایند.
- در نقد برنامه‌ها، ملاحظات اخلاق اجتماعی و حرفه‌ای را رعایت کنند.
- در انجام پژوهش‌های مربوط به رشته، نکات اخلاق پژوهش را رعایت نمایند.
- موارد ۱، ۲ در بخش ضمایم این برنامه آورده شده‌اند.

Student Assessment

ارزیابی فراگیر:

الف- روش ارزیابی:

دانشجویان با روشهای زیر ارزیابی خواهند شد.

*آزمون تعاملی رایانه‌ای *آزمون شفاهی *کتابی *آزمون ۳۶۰ درجه

OSCE (Objective Structured Clinical Examination) *

OSLE(Objective Structured Learning Experience) □

OSFE(Objective Structured Field Examination) □

DOPS(Direct Observation of Procedural Skills) □

Project Based Assessment *

ارزیابی کارپوشه (port folio) شامل: ارزیابی کارنما (Log book)، نتایج آزمونهای انجام شده، مقالات، تشویقها و تذکرات، گواهی‌های انجام کار و نظایر آن است.

ب- دفعات ارزیابی:

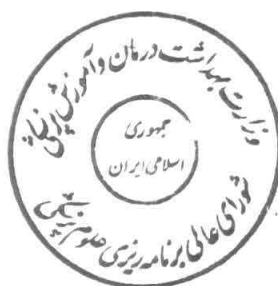
*آزمونهای درون گروهی در اختیار گروه آموزشی قرار دارد.

*آزمونهای کشوری طبق مقررات کشوری

فصل دوم

حداقل نیازهای برنامه آموزشی رشته کاردرمانی در مقطع کارشناسی ارشدناپیوسته

حداقل هیات علمی مورد نیاز: (تعداد، گرایش، رتبه)

نیروی هیات علمی ثابت و تمام وقت در رشته کاردرمانی و طبق ضوابط شورای گسترش دانشگاه های علوم پزشکی کشور

ب- تخصص‌های مورد نیاز پشتیبان:

جراح ارتوپد- نورولوژیست - متخصص اطفال-متخصص جراحی ترمیمی - - متخصص طب سالمندان -
نروساینیتیست- ارگونومیست- متخصص طب کار، روانپزشک

کارکنان آموزش دیده مورد نیاز برای اجرای برنامه:

- کارکنان اداره آموزش- (حداقل ۲ نفر با مدرک حداقل کارشناسی)
- درمانگاه کاردرمانی- (حداقل ۳ کارشناس ارشد کاردرمانی)
- کارکنان سایت رایانه (حداقل ۲ نفر با مدرک کارشناسی)
- کارکنان کتابخانه (حداقل ۲ نفر یک نفر مدرک کارشناسی و یک نفر دکتری یا کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی)
- کارکنان آزمایشگاه الکتروفیزیولوژیک (حداقل ۱ نفر با مدرک دکتری مرتبط)
- کارکنان آزمایشگاه بیومکانیک (حداقل ۱ نفر با مدرک دکتری مرتبط)

فضاها و امکانات آموزشی عمومی مورد نیاز:

- کلاسهای درسی
- اتاق دانشجویان
- اینترنت با سرعت کافی
- سالن کنفرانس
- بایگانی آموزش
- کتابخانه
- اتاق استادان
- اتاق رایانه
- وب سایت آموزشی اختصاصی گروه آموزشی

فضاها و عرصه های اختصاصی مورد نیاز:

بخش کاردرمانی در مراکز آموزشی و توانبخشی و بیمارستان ها، بخشهای بستری ارتوپدی، نورولوژی، ترمیمی، جراحی عمومی، اعصاب و روانپزشکی، و اتاق های، مراقبت ویژه نوزادان و بزرگسالان، سرطان، بیماریهای قلبی، سوختگی، اطفال، طب سالمندان - کلینیکهای اطفال، فعالیتهای روزمره زندگی و بزرگسال در حوزه های ارتوپدی و نورولوژیک، روانی - اجتماعی

*حضور در درمانگاه های پزشکی و اتاق عمل فقط به منظور مشاهده بالینی خواهد بود.

جمعیتها یا نمونه های مورد نیاز:

بیماران دارای انواع آسیب های اسکلتی -عضلانی، عصبی -عضلانی، اختلالات روانپزشکی، اختلالات متابولیک، کودکان در طیف اختلالات حرکتی، نافذ رشد و . . . ، اختلالات جسمی حرکتی، اختلالات حسی، اختلالات ارتباطی، سالمندان و اختلالات متابولیک و سرطان جامعه برای شناسایی عوامل خطر و ارائه راهکارهای پیشگیری از آنها

تجهیزات اختصاصی عمده مورد نیاز:

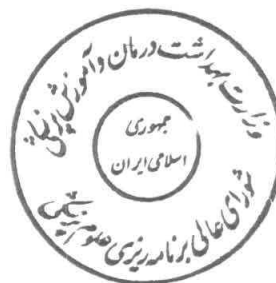
- دسترسی به آزمایشگاه تجزیه و تحلیل راه رفتن، حرکت، تعادل
- انواع ارزیابیهای تخصصی کاردرمانی در حیطه های آکوپیشنال وجود حداقل سه مورد در هر حیطه ضروری است:
- Occupational Performance: COPM, SFA, Model of Human Occupation Screening tool, PEDI, GAS
- ADL, IADL: Katz, Kohlman Evaluation of living Skills, Barthel index, FIM, Independent living Scale
- Vocational Assessment: M C Carron-Dial Evaluation system, Valpar
- Play : Play history , Test of Playfulness, Chippa
- Leisure: assessment inventory leisure
- Social Participation:

ابزار سنجش مشارکت کودکان ایرانی در فعالیتهای خارج از مدرسه ، اسمکا (کودک/والد)-

1. -Client factors,
2. ory: MC Gill pain Questionnaire, Sensory profile (child, adult)

- وجود امکانات ذیل حداقل ۱ مورد:

- واقعیت مجازی مانند X-Box ، E-Link و عینکهای واقعیت مجازی
- EEG, QEEG
- Biofeedback, Neurofeedback-
- TDCS -

فصل سوم
مشخصات دوره و دروس
برنامه آموزشی رشته کاردرمانی
در مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته

دبیرخانه شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی

مشخصات دوره:

نام دوره:

کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته کاردرمانی

طول دوره و شکل نظام آموزشی:

براساس آئین نامه و ضوابط دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته مصوب شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی می‌باشد

تعداد کل واحد های درس:

تعداد واحدهای درسی در این دوره ۳۲ واحد است که به شرح زیر می‌باشد:

واحدهای اختصاصی اجباری (Core) ۲۴ واحد

واحدهای اختصاصی اختیاری (Non Core) ۴ واحد

پایان‌نامه ۴ واحد

جمع کل ۳۲ واحد

جدول الف - دروس کمبود یا جبرانی برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد رشته کاردرمانی

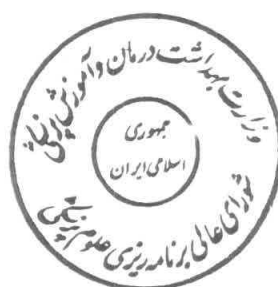
پیش‌نیاز یا همزمان	تعداد ساعات درسی			تعداد واحد درسی			نام درس	کد درس
	جمع	عملی	نظری	عملی	نظری	جمع		
-	۲۶	۱۷	۹	۰/۵	۰/۵	۱	سیستم های اطلاع رسانی پزشکی*	۰۱
							جمع	

* گذراندن این درس برای همه دانشجویانی که قبلاً آن را نگذرانیده اند به عنوان درس کمبود یا جبرانی الزامی می باشد.

جدول ب: دروس اختصاصی اجباری (core) برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته کاردرمانی

پیش‌نیاز یا همزمان	تعداد ساعات درسی			تعداد واحد درسی			نام درس	کد درس
	جمع	عملی	نظری	عملی	نظری	جمع		
-	۶۸	۳۴	۳۴	۱	۲	۳	روش تحقیق	۰۲
-	۵۱	۳۴	۱۷	۱	۱	۲	آمار حیاتی	۰۳
-	۶۸	۳۴	۳۴	۱	۲	۳	نظریه‌ها و مدل‌های کاردرمانی	۰۴
-	۳۴	-	۳۴	-	۲	۲	کاربرد علوم اعصاب در کاردرمانی	۰۵
-	۵۱	۳۴	۱۷	۱	۱	۲	علم حرکت و تحلیل حرکات عملکردی	۰۶
-	۵۱	۳۴	۱۷	۱	۱	۲	آزمون‌های تخصصی و تجهیزات کاردرمانی	۰۷
-	۳۴	-	۳۴	-	۲	۲	کاردرمانی در سالمندی	۰۸
-	۱۷	-	۱۷	-	۱	۱	اخلاق در کاردرمانی	۰۹
سیستم‌های اطلاع رسانی پزشکی * کد ۰۱	۳۴	-	۳۴	-	۲	۲	کاردرمانی مبتنی بر شواهد	۱۰
-	۱۷	-	۱۷	-	۱	۱	مشاوره در کاردرمانی	۱۱
-	۱۵۳	۱۵۳	-	۳	-	۳	کارآموزی بالینی	۱۲
سیستم‌های اطلاع رسانی پزشکی * کد ۰۱	۱۷	-	۱۷	-	۱	۱	سمینار	۱۳
-					۴	۴	پایان نامه	۱۴
۲۸ واحد							جمع	

جدول ج: دروس اختصاصی اختیاری (non core) برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته
 کاردرمانی

پیش‌نیاز یا همزمان	تعداد ساعات درسی			تعداد واحد درسی			نام درس	کد درس
	جمع	عملی	نظری	عملی	نظری	جمع		
-	۵۱	۳۴	۱۷	۱	۱	۲	اصلاح و تطابق محیط	۱۵
-	۳۴	-	۳۴	-	۲	۲	مهارت‌های نگارش متون انگلیسی در کاردرمانی	۱۶
-	۵۱	۳۴	۱۷	۱	۱	۲	توانبخشی مبتنی بر جامعه	۱۷
کاربرد علوم اعصاب در کاردرمانی کد ۰۵	۵۱	۳۴	۱۷	۱	۱	۲	مداخلات شناختی در کاردرمانی	۱۸
۸ واحد							جمع	

دانشجو می‌بایست ۴ واحد از دروس فوق (جدول ج) را متناسب با موضوع پایان نامه مورد نظر، موافقت استاد راهنما و
 تائید شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه بگذراند.

عناوین کارگاه‌های آموزشی مورد نیاز دوره:

- پدافند غیرعامل (اختیاری ترم ۳) کارگاه ۸ ساعته
- کارآفرینی (اجباری پایان ترم ۳) کارگاه ۸ ساعته
- نرم افزارهای کاربردی مورد نیاز (اجباری پایان ترم ۳) کارگاه ۸ ساعته

کد درس: ۰۱

نام درس: سیستم‌های اطلاع‌رسانی پزشکی
پیش‌نیاز یا هم‌زمان: ندارد
تعداد واحد: ۱ (۰/۵ واحد نظری - ۰/۵ واحد عملی)
نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی درس: آشنایی دانشجویان با چگونگی دسترسی به اطلاعات علمی و بانکهای اطلاعاتی مهم در زمینه پزشکی و توانبخشی می‌باشد.

شرح درس: در پایان درس دانشجو توانایی استفاده از الگوهای کتابخانه‌ای و روشهای مختلف جستجو در بانکهای اطلاعاتی مهم در رشته‌های کاربردی و توانبخشی را کسب می‌کند. به علاوه قادر به استفاده از نرم‌افزارهای مورد نیاز برای نوشتن پایان‌نامه خود می‌گردد.

رئوس مطالب نظری (۹ ساعت نظری)

- انتخاب کلمات کلیدی و مرتبط با موضوع تحقیق
- نحوه استفاده از عملگرهای بولین
- معرفی پایگاههای اطلاعاتی علوم پزشکی و خصوصیات هر کدام

رئوس مطالب عملی (۱۷ ساعت)

-- چگونگی جستجو در بانکهای اطلاعاتی مرتبط مانند:

Web of Science, CINHALL, Google Scholar, Psyc info, pubmed, SID

- نحوه استفاده از قسمتهای جستجوی پیشرفته در بانکهای اطلاعاتی.
- استفاده از نرم‌افزار جهت منبع‌نویسی مانند End note
- استفاده از نرم‌افزارهای ورد و اکسل

منابع اصلی درس:

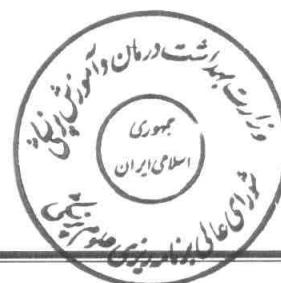
1-Finding Information in Science, Technology and Medicine Jill Lambert, Taylor & Francis. Last Edition.

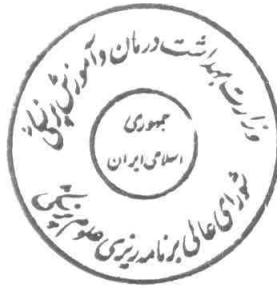
2- Information Technology Solutions for Healthcare Krzysztof Zieliński et al. Last Edition.

۳- پاشا میثمی، ع. درسنامه جامع تکنولوژی اطلاع‌رسانی. انتشارات ارجمند. بر اساس آخرین ویرایش.

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

آزمون عملی کامپیوتری با ارائه یک موضوع، یافتن کلید واژه‌ها، طریقه جستجو و رسیدن به نتیجه

کد درس: ۰۲

نام درس: روش تحقیق

پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۳ واحد (۲ واحد نظری- ۱ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی درس: آشنایی دانشجویان با روش تحقیق، تدوین و نگارش یک پروپوزال مرتبط با کاردرمانی
شرح درس: در این درس دانشجویان با مبانی تحقیق و اجزای پروپوزال تحقیقاتی به شیوه نظری و عملی آشنا می‌گردند و مراحل تدوین آن را تمرین می‌کنند.

رئوس مطالب نظری (۳۴ ساعت):

- معرفی انواع مقالات در مجلات علمی
- روایی داخلی و خارجی مقالات علمی و ملاحظات آنها
- تعریف پژوهش
- اجزای طرح پژوهشی و چگونگی نگارش آنها: بیان مسئله و اهمیت تحقیق، اهداف، فرضیات و سوالات، تعریف مفاهیم، جدول متغیرها، جامعه مورد بررسی، معیارهای ورود و خروج، نحوه نمونه‌گیری و انواع آن، حجم نمونه، فنون جمع‌آوری اطلاعات (مشاهده، پرسشنامه، آزمون و ابزار)، روش اجرا، تجزیه و تحلیل اطلاعات)
- مطالعات کمی و انواع آن: مشاهده‌ای (توصیفی، مقطعی، مورد-شاهد، کوهورت) و مداخله‌ای (قبل و بعد، شبه تجربی، کارآزمایی بالینی)
- مطالعات کیفی و انواع آن (پدیده‌شناسی، قوم‌شناسی، اقدام پژوهشی ...)
- روانسنجی پرسشنامه (تعریف روایی و انواع آن (روایی صوری، محتوا، سازه، و...))، تعریف پایایی و انواع آن (آزمون-بازآزمون، بین‌آزمونگران، همسانی درونی، حساسیت و ویژگی))

رئوس مطالب عملی (۳۴ ساعت):

- ۱- جمع‌آوری مقالات در قالبهای مختلف و آشنایی با بخشهای مختلف آن
- ۲- نگارش و تمرین بخشهای مختلف پروپوزال در هر جلسه که بخش نظری ارائه می‌شود.

منابع اصلی درس:

1- Kilhofner G. Research in occupational Therapy: Methods of Inquiry for Enhancing Practice. Last Edition. F.A. Davis Company. USA.

2- Carpenter, C., Suto, M. Qualitative research for occupational and physical therapists: A Practical guide. Last Edition. Wiley-Blackwell.

3- Quinn, L. Functional outcomes documentation for Rehabilitation: A Guide to Clinical Decision Making. Last Edition. Saunders. USA.

۴) کریمی م. حاجی وند م. تکنیکهای طلایی برای یادگیری الفبای تحقیق. انتشارات کسری. آخرین ویرایش.

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

ارائه پروپوزال تحقیقاتی در باره یک موضوع مرتبط با حوزه کاری، آزمون تشریحی

کد درس: ۰۳

نام درس: آمار حیاتی

پیش نیاز یا همزمان: -

تعداد واحد: ۲ واحد (۱ واحد نظری - ۱ عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی درس: دانشجویان پس از گذراندن این دوره قادر خواهند بود که تحقیقات میدانی را با روش صحیح آماری انجام داده و اطلاعات به دست آمده را تجزیه و تحلیل کرده و نتایج منطقی از تحقیقات انجام شده را برای تصمیم‌گیری اتخاذ نمایند.

شرح درس: از آنجائیکه علم آمار اساس تحلیل و تفسیر یافته‌ها به پژوهش را تشکیل می‌دهد آشنائی دانشجویان با مباحث دین علم جهت استفاده از یافته‌های پژوهشی و انجام پژوهش در مقطع کارشناسی ارشد ضروری است. مفاهیم این درس، پایه مفاهیم پیشرفته تری را که در انجام پایان نامه مورد نیاز می‌باشد، فراهم می‌سازد و تاکید این درس بر تشخیص آزمون آماری مورد نیاز جهت پاسخگویی به فرضیات می‌باشد.

رئوس مطالب نظری: (۱۷ ساعت)

۱- آنالیز واریانس یکطرفه (گروه بندی نسبت به یک صفت)

- مقایسه ساده چند گانه و متعامد، روش شفه

۲- آنالیز واریانس دو طرفه (گروه بندی نسبت به دو صفت)

- گروه بندی نسبت به دو صفت بدون تکرار، گروه بندی نسبت به دو صفت با تکرار (آزمایشات فاکتوریل)

۳- آنالیز همبستگی و رگرسیون دو متغیره

- بستگی بین دو صفت کمی (آنالیز همبستگی و آنالیز رگرسیون)، بستگی بین دو صفت کیفی (آزمون استقلال)، آزمون دقیق فیشر، روش منتل - هنزل

۴- تحلیل مطالعات اپیدلوزیک (محاسبه Relative Risk, odds Ratio) و آزمونهای مربوطه

۵- آنالیز سایکومتریک

کاپا، ICC، آلفا کرونباخ، CVI، CVR

۶- آزمونهای ناپارامتری

- آزمون مک نمار، آزمون فریدمن، آزمون علامت، آزمون من و یتنی، ضریب همبستگی رتبه ای اسپیرمن، آزمون کروسکال والیس، آزمون ویل کاکسون

رئوس مطالب عملی: (۳۴ ساعت)

۱- آشنایی با نرم افزار آماری رایج نظیر SPSS،

۲- کدبندی داده ها،

۳- نحوه ورود داده ها

۴- Data cleaning

۱- نقد و تجزیه تحلیل آماری مقالات

منابع اصلی درس:

- 1- Fabio R. P. Di. Essentials of Rehabilitation Research: A Statistical Guide to Clinical :
Practice Last Edition. F.A. Davis Company.
- 2- Rosner B, Fundamentals of Biostatistics. Last Edition. Cengage Learning.

شیوه ارزشیابی دانشجو :

- ارائه پروژه آماری - کامپیوتری (عملی)، نقد و تجزیه تحلیل آماری مقالات
- آزمون کتبی

کد درس: ۰۴

نام درس: نظریه‌ها و مدل‌های کاربردی

پیش‌نیاز یا همزمان: -

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: ۲ واحد نظری - ۱ واحد عملی

هدف کلی درس:

آشنایی دانشجویان با دیدگاه‌های فلسفی، اجتماعی و کاربردی مدل‌ها و چهارچوب‌های کاربردی در ارتباط با کار بالینی و پژوهشی.

شرح درس:

دانشجویان با گذراندن این درس انواع مدل‌ها و چهارچوب‌های کاربردی و شیوه بکارگیری آنها در کار بالینی را می‌آموزند.

رئوس مطالب نظری (۳۴ ساعت)

- تعریف مفاهیم:

- تئوری و سطوح آن

- پارادایم

- مدل

- رویکرد

- چهارچوب مرجع

- معرفی مدل‌ها و چهارچوب‌های ذیل و تمرین عملی در قالب سناریو، فیلم، و فعالیت‌های بالینی

- تئوری سیستم‌های عمومی

-Canadian Model of Occupational Performance (CMOP)

- International classification of, functioning, Disability and Health (ICF)

- Occupational Therapy Practice Framework (OTPF)

-Model of Human Occupation (MOHO)

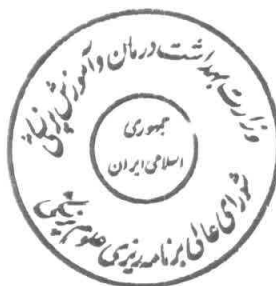
Cognitive orientation to Daily Occupational Performance - Allen Taglia Integrative Motor control & Learning Approach

رئوس مطالب عملی: (۳۴ ساعت)

۱- اجرای عملی فرم‌های ارزیابی و مداخلات مبتنی بر مدل‌های مطرحه در بخش نظری

۲- حضور در مراکز بالینی و اجرای حداقل ۲ مدل بصورت مطالعه موردی

۳- ارائه موارد بصورت سخنرانی

منابع اصلی درس:

1. Cole, M., Tufano, R. Applied Theories in Occupational Therapy: A Practical Approach Last Edition, Slack Incorporated. USA.
2. Turpin, M.J., Iwama, M.K. Using Occupational Therapy Models in Practice: A Field Guide Last Edition. Churchill Livingstone Elsevier. China.
3. Ikiugu, M.N., Ciaravino, E.A. Psychosocial conceptual practice models in Occupational Therapy: Building adaptive capability. Last Edition. St. Louis, Mosby. USA.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- ارائه پروژه
- آزمون کتبی

کد درس: ۰۵

نام درس: کاربرد علوم اعصاب در کاردرمانی

پیش‌نیاز یا همزمان: -

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

دانشجو در طی این دوره با ارتباط بین آناتومی و فیزیولوژی سیستم اعصاب و کارکرد دستگاه عصبی و کاربرد علوم اعصاب در توانبخشی آشنا خواهد شد.

شرح درس:

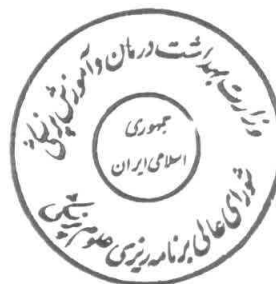
دانشجو در این درس با ساختمان‌ها و کارکرد های سیستم عصبی انسان، مکانیزم‌های فعالیت عصبی و ارتباطات آنها با تاکید بیشتر بر چگونگی تلفیق اطلاعات و کارکردها و کاربرد در اختلالات سیستم عصبی آشنا می‌گردد.

رئوس مطالب نظری: (۳۴ ساعت)

- مبانی علوم اعصاب و کاربرد آن در کاردرمانی
- نوروپلاستیستیه کارکردی و ساختاری
- علوم اعصاب سیستم حرکتی و ملاحظات بالینی
- بازال گانگلیا، مخچه، وستبولار، کورتکس حرکتی
- علوم اعصاب سیستم شناختی و ملاحظات بالینی
- توجه، حافظه، کارکرد اجرایی، درک
- علوم اعصاب سیستم هیجانی و انگیزش و ملاحظات بالینی
- سیستم لیمبیک
- سیستم حواس ویژه (بینایی، شنوایی، بویایی، چشایی)، حواس بدنی
- آشنایی با روشهای تصویربرداری علوم اعصاب و کاربرد آن در کاردرمانی (ERP, EEG, MRI)

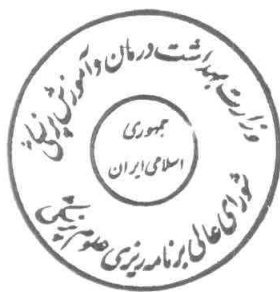
منابع اصلی درس:

- 1- Bear MF, Neuroscience: Exploring the Brain, Last Edition, Lippincott Williams and Wilkins. Last Edition
- 2- Lundy-Ekman, L, Neuroscience: Fundamentals for Rehabilitation, Last Edition, Saunders.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

آزمون کتبی، پروژه

کد درس: ۰۶

نام درس: علم حرکت و تحلیل حرکات عملکردی
پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد
تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: ۱ واحد نظری - ۱ واحد عملی

هدف کلی درس: آشنایی دانشجویان با کاربرد علم بیومکانیک در تجزیه و تحلیل حرکات و فعالیت‌های روزمره زندگی و کاربردهای پژوهشی و بالینی آن

شرح درس: کاردرمانگران در حوزه پژوهش و نیز در حوزه درمان با تحلیل حرکات، آموزش آنها و بهبود عملکردهای حرکتی مواجه اند. شناخت تئوریهای حرکتی و تحلیل مناسب حرکات از بعد بیومکانیکال می‌تواند در ارتقای حرفه ای کاردرمانگران و بهبود خدمات آنان موثر باشد.

رئوس مطالب نظری: (۱۷ ساعت)

- بیومکانیک بافت سیستم اسکلتی عضلانی (استخوان، غضروف، عضله، عصب)
- اصول یادگیری حرکتی و بهبود عملکرد حرکتی
- اصول کنترل حرکات reach, grasp, manipulation، ارزیابی و درمان و تغییرات آن با سن و مشکلات آنها
- اصول کنترل پوسچرال استاتیک و داینامیک در حین فعالیت‌های روزمره
- انواع رژیم‌های تمرینی برای بهبود تحمل، قدرت، انعطاف پذیری، هماهنگی و مهارتهای دستی
- آشنایی با بیومکانیک آسیب

ب) رئوس مطالب عملی: (۳۴ ساعت)

- تحلیل حرکات عملکردی در حیطه های ADL، work و leisure
- آشنایی با روش‌های بررسی و تحلیل حرکات از دیدگاه کینتیک و کینماتیک
- آشنایی با چگونگی استفاده از دوربین‌ها
- آشنایی با force plate, EMG, Motion analysis, energy consumption, gait analysis و سنجش عملکرد حرکتی در بیماران مختلف با ابزارهای فوق

منابع اصلی درس:

- 1-Nordin M. Frankel VH. Basic biomechanics of the musculoskeletal system. Last Edition. williams&wilkins
- 2- Shumway-cook A, Woollacott M.H. Motor control translating research into clinical practice. Last Edition, Wolters Kluwer
- 3- Carl J. Payton and Roger M. Bartlett. Biomechanical evaluation of movement in sport and exercise. Last Edition.
- 4- Hamilton N. Weimar, W. Luttgens, K. Kinesiology: Scientific Basis of Human Motion Last Edition, MacGrawhill.

شیوه ارزشیابی دانشجویان: آزمون چندگزینه‌ای و تشریحی و ارائه کنفرانسهای دانشجویان و اجرای آزمون‌ها و روش‌های تحلیل حرکات بصورت عملی

کد درس: ۰۷

نام درس: آزمون‌های تخصصی و تجهیزات کاربردی

پیش‌نیاز یا همزمان: ----

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: (۱ واحد نظری - ۱ واحد عملی)

هدف کلی درس:

آشنایی با پرسشنامه‌های تحقیقاتی و اجرای آزمون‌ها و تجهیزات پیشرفته

شرح درس:

کاردرمانگران جهت ارزیابی دقیق مراجعین به ابزارها و تجهیزاتی نیاز دارند که با توجه به محیط و فرهنگ زندگی در کشورشان تهیه و هنجار شده باشد لذا شناخت این ابزارها میتواند به پیشبرد پژوهش در عرصه کاربردی و تهیه مستندات علمی و فعالیتهای بالینی کمک نماید. در این درس بنا بر یادگیری کامل حداقل ۲ ابزار/ تجهیزات در هر حیطه ی آکوپیشنال مطابق با امکانات دانشگاه می باشد.

رئوس مطالب نظری: (۱۷ ساعت)

- پرسشنامه تحقیقاتی: انواع و چگونگی تهیه آنها

- آشنایی با انواع ارزیابیها در حیطه های آکوپیشنال:

Occupational Performance: COPM, SFA, Model of Human Occupation Screening tool, PEDI, GAS

ADL, IADL: Katz, Kohlman Evaluation of living Skills, Barthel index, FIM, Independent living Scale

Vocational Assessment: M C Carron-Dial Evaluation system, Valpar

Play: Play history, Test of Playfulness, Chippa

Leisure assessment inventory : **leisure**

Social Participation:

ابزار سنجش مشارکت کودکان ایرانی در فعالیتهای خارج از مدرسه ، اسمکا (کودک/والد)-

Life-H, SF36, Craig handicap QOL Assessment and reporting, CAPE

-Client factors, Performance Skills:

- 2- **Development:** Assessment of preterm infant's behavior, Test of infant motor Performance, Bayley scales
- 3- **Motor:** Berg, Box and Block, Bruininks- Oseretsky test, Jebson-Taylor Hand function, Quest, Peabody Developmental Assessment
- 4- **Cognitive/Perceptual:** LOTCA, TVPS, Clock test, Behavioral inattention Test, Bay area functional performance (BAFP)
- 5- **Sensory:** MC Gill pain Questionnaire, Sensory profile (child, adult)

رئوس مطالب عملی: (۳۴ ساعت)

آشنایی با تجهیزات کاربردمانی همراه تاکید بر جنبه های آکوپیشنال آنها نظیر:

- اجرای فرمهای ارزیابی مطرحه در بخش نظری در فیلدهای متنوع و تا حد امکان نزدیک به حوزه کاری پایان نامه دانشجو

- واقعیت مجازی مانند E-Link, X-Box عینکهای واقعیت مجازی

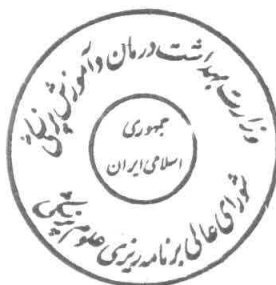
- EEG, QEEG
Biofeedback, Neurofeedback-
-TDCS

منابع اصلی درس:

1- Asher, I.E. Occupational Therapy Assessment Tools: An Annotated Index. Last Edition. AOTA Press. USA.

۲- منوال و دستور العمل تستهای انتخابی در رئوس مطالب

شیوه ارزشیابی دانشجو: آزمون کتبی و عملی

کد درس: ۰۸

نام درس: کاربردمانی در سالمندی

پیش‌نیاز یا همزمان: ---

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس: با توجه به افزایش جمعیت سالمندی در سالهای آینده و نیاز به بررسی همه جانبه در ارائه خدمات در سطوح مختلف پیشگیری، درمان و توانبخشی، کاردرمانگر نیاز به شناخت دقیق این دوران، شناسایی مشکلات و مسائل سالمندی و چگونگی فرآیند درمان و توانبخشی در تیم سالمندی را دارد.

شرح درس: در این درس دانشجویان با تغییرات، اختلالات رایج دوره سالمندی و نقش کاردرمانی و ملاحظات مطرحه آشنا می‌شوند.

رئوس مطالب نظری: (۳۴ ساعت)

- تعریف Aging و ارائه آمار از دیدگاه جهانی و کشوری
- مفهوم Active Aging در WHO، تعیین‌کننده‌های آن و ارتباط با کاردرمانی
- تغییرات دوران سالمندی بر مبنای اجزای ICF (اجزای بدنی، ساختاری، فعالیت و مشارکت، و عوامل محیطی)
- ارزیابی در سالمندان و کاردرمانی
- معرفی تیم درمان/پیشگیری
- سطوح مختلف مراقبت در سالمندی
- اختلالات رایج سالمندی و نقش کاردرمانی (افتادن، مشکلات دفعی، دمانس/آلزایمر، افسردگی، مشکلات تعادلی و تحرک، مشکلات قلبی-عروقی، سرطان)
- نقش مراقبین و آموزش خودمراقبتی در سالمندان
- آشنایی با عوارض و تداخلات دارویی بر عملکرد سالمندان
- ملاحظات اخلاقی در سالمندان
- انجام بازدید از مراکز نگهداری و روزانه سالمندان

منابع اصلی درس:

1. Occupational Therapy and older people. Last Edition. Wiley-Blackwell. Atwal, A., Melntyre, A.
2. Bonder, R.B, Bello-Haas, V.D. Functional performance in older adults. Last Edition. F.A. Davis Company, USA.
3. Padilla, R.L., Byers-Connon, S., Lohman, H.L. Occupational Therapy with olders: Strategies for the COTA. Last Edition. Elsevier Mosby.

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

امتحان کتبی، ارائه پروژه و گزارش بازدید

کد درس: ۰۹

نام درس: اخلاق در کاردرمانی

پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۱

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس: آشنایی و شناخت دانشجویان از فلسفه اخلاق، اخلاق زیستی، اصول اخلاقی و تجزیه تحلیل چالش‌های اخلاقی در کاردرمانی (از بُعد بالینی و تحقیقاتی)

شرح درس: در این درس پس از آشنایی با فلسفه اخلاق و استدلال اخلاقی، کدهای اخلاقی مطرحه در حرفه کاردرمانی مکتوح و در قالب سناریوهای مختلف مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد.

رئوس مطالب نظری: (۱۷ ساعت)

- نظریات مرتبط با شکل‌گیری اخلاق (معنوی و شناختی)
- فلسفه اخلاق
- استدلال اخلاقی
- اخلاق تحلیلی و اخلاق هنجار
- اخلاق کاربردی
- اخلاق حرفه‌ای در کاردرمانی
- معرفی و اهداف کدهای اخلاقی در کاردرمانی و مصادیق آنها
- معرفی فرایند تصمیم‌گیری و حل مشکل
- معرفی سناریو و چالش‌های اخلاقی در کاردرمانی
- اخلاق در پژوهش

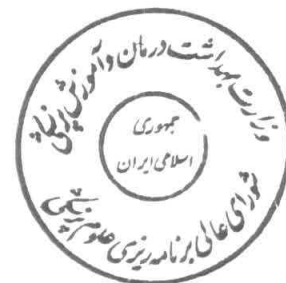
منابع اصلی درس:

1-Purtilo R, Jensen GM, Royeen C. Educating for moral action: A sourcebook in health and Last Edition. Philadelphia. Davis Company.

2-Bailey DM, Schwartzberg SL. Ethical and legal dilemmas in occupational therapy. Last Edition. Philadelphia. Davis Company.

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

مشارکت فعال در مباحث مطرحه در کلاس و ارائه مطالبی تکمیلی منتج از مباحث و آزمون کتبی تشریحی

نام درس : کاردرمانی مبتنی بر شواهد

کد درس: ۱۰

پیش نیاز یا همزمان: سیستم های اطلاع رسانی پزشکی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس: مروری بر اصول و جنبه های کاردرمانی مبتنی بر شواهد و بکارگیری این اصول در کار بالینی می باشد. دانشجویان با گذراندن این واحد می توانند مشکلات و نیازهای مراجعین را ابتدا به سوال بالینی تبدیل و سپس با جستجو و نقد شواهد علمی موجود بهترین شواهد برای پاسخگویی به سوالات را انتخاب و مورد استفاده قرار دهند.

شرح درس:

در این درس دانشجویان با مبانی کاردرمانی مبتنی بر شواهد شامل تدوین پیکو، یافتن کلیدواژه مناسب، جستجو و ارزیابی و نقد مقالات علمی و چگونگی ترجمان دانش آشنا می شود.

رئوس مطالب نظری: (۳۴ ساعت)

-تعریف و ضرورت کاردرمانی مبتنی بر شواهد

-شواهد ، انواع شواهد ،هرم شواهد

-مروری بر اصول کاردرمانی مبتنی بر شواهد

-تدوین سوال پیکو

-یافتن کلید واژه مناسب در Mesh

-جستجوی شواهد (نحوه جستجو در سایتهای معتبر مانند پاپ مد، کاکرن، ساینس دایرکت)

-ارزیابی شواهد (نقد در تمام سطوح شواهد)

-راهنماهای بالینی و پروتکلها

-بکارگیری شواهد در کار بالینی

-ارزیابی عملکرد بالینی - انتشار نتایج بر اساس شواهد

-مدلهای انتشار تحقیق و انتقال دانش

منابع اصلی درس:

1. -Taylor, M.C, Evidence-based Practice for Occupational therapists. Last Edition. blackawell science

2. -Law, M., MacDermid, J. Evidence-based Rehabilitation : A guide to practice. Last Edition. Slack incorporated.

3. -Pendelton, H.M., Dchultz-Krohn, W.S: Occupational Therapy Practice skills for physical Dysfunction. Last Edition. ELSEVIER.

۴. -سلطانی عربشاهی، کامران. کوهپایه زاده، جلیل و لطیفی ، نوراحمد. مباحث کلیدی در پزشکی مبتنی بر مستندات و شواهد . انتشارات سرونا. آخرین چاپ.

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

تکالیف کلاسی - بحث گروهی - ارزیابی کتبی

کد درس: ۱۱

نام درس: مشاوره در کاردرمانی

پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۱

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس: آگاهی و شناخت دانشجو از رویکردها و چگونگی بکارگیری اصول و فنون مشاوره در سطوح اجتماعی، سازمانی و محیط درمان متناسب با فلسفه اکوپیشنال تراپی.

شرح درس: دانشجویان با گذراندن این واحد با انواع مشاوره در زمینه‌های تخصصی مانند مدرسه، محیط‌های بیمارستانی، توانبخشی حرفه‌ای و سایر مراکز آشنا می‌شوند.

رئوس مطالب نظری: (۱۷ ساعت)

- مدل‌های مختلف مشاوره
- مراحل و فرایند مشاوره
- مشاوره کاردرمانی در setting‌های مختلف:
- مشاوره در مدرسه (عادی و استثنایی) با رویکرد های کاردرمانی
- مشاوره در بخش صنعتی با رویکرد کاردرمانی
- مشاوره در سیستم بیمارستانی (حاد و نگهداری طولانی مدت)
- مشاوره در مراکز جامعه محور
- مشاوره در مراکز توان در مراکز توان بخشی حرفه‌ای
- مشاوره در مناطق محروم از خدمات توانبخشی
- مشاوره حرفه‌ای با همکاران کاردرمانگر
- تکنولوژی در مشاوره کاردرمانی

منابع اصلی درس:

- 1-Occupational therapy consultation. Theory, principle and practice: Jaff & Epstein, Last Edition.
- 2- Rehabilitation counseling in physical and mental health/edited by Kim Etherington, Last Edition.

شیوه ارزشیابی دانشجو :

مشارکت فعال در مباحث مطرح در کلاس و ارائه مطالبی تکمیلی منتج از مباحث و آزمون کتبی

کد درس: ۱۲

نام درس: کارآموزی بالینی

پیش‌نیاز یا همزمان: -

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: کارآموزی

هدف کلی درس: افزایش دانش نظری، تجربی به منظور بکارگیری مدل‌های کاربردی، دستیابی به صلاحیت حرفه‌ای در ارتباط، نوآوری، حل مسئله و حرفه‌ای شدن و استقلال در مدیریت مهارت‌های کسب شده.

شرح درس:

دانشجو در یکی از زمینه‌های جدید بالینی (ترجیحاً در راستای موضوع پایان‌نامه) با کسب دانش پیشرفته و با استفاده از مدل‌های مفهومی و کاربردی کاربردی کاربردی به ارزیابی و اجرای مداخلات پرداخته و با ایجاد تغییر به موقع در برنامه‌های درمانی پیچیده به دانش خود در مدیریت خدمات عمق می‌دهد. دانشجو لازم است با استفاده از مهارت تفکر نقادانه جوابگوی مراجعان و مربیان خود باشد و تمامی ابعاد مداخلات را برای مراجعان بیان کند و با مراکز و نهادهای اجتماعی در ارتباط بوده و مدافع حقوق مراجعان باشد.

رئوس مطالب کارآموزی: (۱۵۳ ساعت)

- کسب تجربه در زمینه کاربرد مدل‌های مفهومی و کاربردی در ارزیابی، طرح درمان و مداخلات درمانی
- کسب تجربه در زمینه کاربرد مدل‌های مفهومی و کاربردی در زمینه اختلالات جسمانی، ذهنی و روانی
- کسب تجربه در زمینه کار تیمی و مدیریت کلینیک
- کسب تجربه در زمینه ارزیابی و مداخلات در حیطه‌های مختلف کاربردی در نوزادان، سوختگی، سرطان، توانبخشی حرفه‌ای، ضایعات نخاعی و ...

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- نحوه استفاده از مدلها و ابزار ارزیابی و مداخلات
- شیوه استفاده از شواهد بالینی مناسب
- نحوه ارائه سخنرانیهای متناسب با کار بالینی
- پاسخگویی به سوالات بالینی در انتهای دوره بالینی

کد درس: ۱۳

نام درس: سمینار

پیش‌نیاز یا هم‌زمان: سیستم‌های اطلاع‌رسانی پزشکی

تعداد واحد: ۱ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس: گردآوری پیشینه پژوهشی در یکی از زمینه‌های کاردرمانی ترجیحا مرتبط با پایان‌نامه دانشجویی و ارائه آن در جلسه با حضور اساتید و دانشجویان

رئوس مطالب نظری: (۱۷ ساعت)

- آشنایی با انواع شیوه‌های ارائه مطالب علمی: کتبی و شفاهی

- مروری بر گردآوری پیشینه پژوهشی

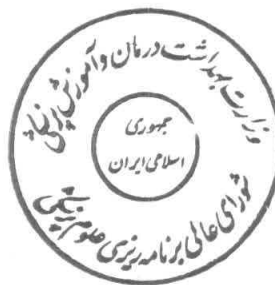
- نحوه ارائه گزارش تحقیق در قالب‌های مختلف

منابع اصلی درس:

Browner, W.S. Publishing & reporting clinical research. Last Edition. Lippincott Williams.

شیوه ارزشیابی دانشجویی:

ارائه شفاهی سمینار با استفاده از وسایل کمک آموزشی و ارائه گزارش کتبی بصورت تایپ شده و مدون

کد درس: ۱۴

نام درس: پایان نامه

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۴ واحد

هدف کلی درس: به انجام رساندن کار تحقیقاتی در قالب یک نوع از روش تحقیقهای مطرحه در دروس این دوره با تاکید بر حل مشکلات و موارد مطرحه در رشته کاردرمانی، با سرپرستی استاد راهنما، از مرحله نگارش پروپوزال تا دفاع می باشد.

شرح درس:

پس از انتخاب موضوع پژوهش با نظر استاد راهنما و دانشجو، پروپوزال مربوطه نگارش و در جلسه مقرر تحصیلات تکمیلی با حضور داوران دفاع می گردد. پس از انجام اصلاحات، نمونه گیری و بخش اجرایی آغاز می گردد. با تکمیل نمونه گیری تحلیل آماری و نگارش فصول پایان نامه به انجام می رسد. بعد از اتمام نگارش فصول و مقالات مربوطه (بنا به نظر استاد راهنما)، جلسه ای با حضور اساتید و داوران تشکیل و کار تحقیقاتی مورد ارزشیابی قرار می گیرد.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

مطابق مصوبات شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی.

کد درس: ۱۵

نام درس: اصلاح و تطابق در محیط

پیش نیاز: -

تعداد واحد: ۲ (۱ واحد نظری - ۱ واحد عملی)

نوع واحد نظری - عملی

هدف کلی درس: آشنایی دانشجویان با روشهای ارزیابی و مداخله کاردرمانی در محیط منزل

شرح درس و رئوس مطالب نظری: (۱۷ ساعت)

- آشنایی با مدل‌های اکولوژیکال

- آشنایی با اصول و تکنیک‌های درمان‌های اکولوژیکال

- آشنایی با اصلاحات و تطابقات رایج در محیط‌های مختلف (منزل، مدرسه، اجتماع و حمل و نقل)

- آشنایی با ارزیابی‌ها و مداخلات کاردرمانی در تطابقات منزل

رئوس مطالب عملی: (۳۴ ساعت)

- اجرا اصلاحات و تطابقات رایج در محیط‌های مختلف

- انجام مطالعه موردی توسط دانشجویان

- بازدید از منزل

- آشنایی با High technology محیطی

منابع اصلی درس:

1- Siebert, Smallfield & Stark. Occupational therapy practice Guidelines for Home modifications. Last Edition.

3- Ainsworth. E., Dejonge. D. An occupational therapist's guide to home modification practice. Last Edition. Slack Incorporated. USA.

4- Clutton S. Occupational therapy in housing: Building a firm foundation. Last Edition, Whurr Publishers.

۶- اکبرفهمی، م. فعالیتهای روزمره زندگی، راهکارهای مستقل سازی افراد با نیازهای خاص. آخرین ویرایش. قلم علم.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

پروژه

پیش‌نیاز یا همزمان: --

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

لازم است دانشجویان بتوانند به زبان انگلیسی و به صورت کتبی و شفاهی نتایج تحقیقات خود را در سطح بین‌المللی مطرح و تبادل نمایند. لذا هدف از این درس ارتقا توانایی‌های دانشجویان در کاربرد زبان انگلیسی به منظور ارائه مقالات علمی در مجلات علمی و پوستر درکنگره‌های جهانی است.

شرح درس:

در این درس دانشجویان با اصول جمله‌نویسی، تهیه مقالات انگلیسی و ادیتینگ آشنا می‌گردند و شیوه‌ی تهیه سخنرانی، پوستر به زبان انگلیسی را تمرین می‌کنند.

رئوس مطالب نظری: (۳۴ ساعت)

- آشنایی به شیوه جمله‌نویسی در زبان انگلیسی
- آشنایی با چگونگی نوشتن پاراگراف در زبان انگلیسی
- شناخت آیین نگارش مقالات به زبان انگلیسی
- شناخت پوسترهای آموزشی و ساختار آن
- آشنایی با چگونگی تهیه سخنرانی‌های علمی به زبان انگلیسی
- توسعه دامنه لغات انگلیسی کاربردی و تخصصی رشته و انتخاب مناسب برای مقالات و سخنرانیها
- جلوگیری از تقلب علمی در سطح بین‌المللی
- آشنایی با ویرایش و نقطه‌گذاری در زبان انگلیسی

منابع اصلی درس:

1. Wallwork, A. English for Writing Research Papers. Last Edition Springer International Publishing.
2. Cargill, M., & O'Connor, P. Writing Scientific Research Articles: Strategy and Steps. Last Edition. Wiley.
3. Englander, K. Writing and Publishing Science Research Papers in English: *A Global Perspective*. Last Edition. Springer Netherlands.

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

امتحان کتبی، تهیه و ارائه مقاله از یک موضوع تخصصی کاردرمانی بصورت نوشتاری و شفاهی

کد درس: ۱۷

نام درس: توانبخشی مبتنی بر جامعه

پیش‌نیاز یا هم‌زمان: ندارد

تعداد واحد: ۲ (۱ واحد نظری - ۱ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی درس:

آگاهی و شناخت دانشجویان از مدل توانبخشی مبتنی بر جامعه (Community-based Rehabilitation (CBR)، بعنوان روش موثر در ارائه خدمات توانبخشی و توانمندسازی افراد ناتوان در کشورهای در حال توسعه میباشد. توانبخشی مبتنی بر جامعه، در پاسخ به کمبود منابع مالی و تخصصی در این کشورها توسط سازمان بهداشت جهانی با همکاری مشترک سازمانهای دولتی و غیردولتی به اجرا در آمده است.

شرح درس: دانشجویان با گذراندن این واحد با تاریخچه، ساختار، ماتریس، سطوح فعالیت، مراحل اجرای CBR و نقش کاربردی در ارائه خدمات مبتنی توانبخشی آشنا میشوند.

رئوس مطالب نظری: (۱۷ ساعت)

- تاریخچه و خصوصیات توانبخشی مبتنی بر جامعه
- اصول و اهداف CBR
- ساختار CBR در سطح کشور، استان، شهرستان، روستا
- ماتریس CBR: حیطه های سلامت، آموزش، تامین معاش، اجتماعی، و توانمندسازی
- سطوح فعالیت CBR: آموزش خارج از خانواده، ارجاع، تامین وسایل کمک توانبخشی، تسهیل گران محلی، شورای توانبخشی محلی، کاریابی و اشتغال، و حمایت‌های اجتماعی
- مراحل اجرای CBR: سازمانهای بین المللی و منطقه ای، دولتی و غیردولتی، و سازمانهای محلی
- نقش کاربردی در CBR
- Characteristics of Effective Community-Based Occupational Therapy Practitioners
- Paradigm Shifts in Occupational Therapy Community Practice Paradigm

رئوس مطالب عملی: (۳۴ ساعت)

- بازدید از پایگاههای CBR و مشاوره به خانواده حداقل ۴ مورد
- معرفی موارد عملی و اجرایی
- ارائه پروژه توسط دانشجویان

منابع اصلی درس:

1. Helander, Einar *Prejudice and Dignity. An Introduction to Community Based Rehabilitation.* New York: United Nations Development Programme (UNDP). Last Edition.
2. Meyers, S. K. *Community practice in occupational therapy: a guide to serving the community,* Last Edition. Jones and Bartlett Publishers
3. Scaffa, M.E. & Reitz, S.M. (2014). *Occupational Therapy in Community-Based Practice Settings.* Last Edition. Philadelphia PA: FA Davis.
4. World Health Organisation, UNESCO, ILO, IDDC *Community-based Rehabilitation (CBR) Guidelines,* Last Edition. Geneva Switzerland.

شیوه ارزشیابی دانشجو :

مشارکت فعال در مباحث مطرح در کلاس و ارائه گزارش عملی از بازدید و مشاوره در پایگاههای CBR ، پروژه و آزمون کتبی

کد درس: ۱۸

نام درس : مداخلات شناختی در کاردرمانی
پیش نیاز یا همزمان: کاربرد علوم اعصاب در کاردرمانی
تعداد واحد: ۲ واحد (۱ واحد نظری- ۱ واحد عملی)
نوع واحد: نظری - عملی
هدف کلی درس:

آشنایی دانشجویان با مداخلات شناختی مبتنی بر آکوپیشن و مداخلات شناختی - رفتاری

شرح درس: در این درس دانشجو با مفهوم و حوزه‌های توانبخشی شناختی و رفتار درمانی شناختی در کاردرمانی آشنا می‌شود و مداخلات و تکنیکهای معمول را در مراجعان با اختلال شناختی می‌آموزد.

رئوس مطالب نظری: (۱۷ ساعت)

- تعریف و حوزه‌های توانبخشی شناختی
- مداخلات کاردرمانی در آموزش حافظه مبتنی بر آکوپیشن در دو رویکرد صعودی و نزولی به روشهای جبرانی و آموزشی
- مداخلات کاردرمانی در آموزش توجه حافظه مبتنی بر آکوپیشن در دو رویکرد صعودی و نزولی به روشهای جبرانی و آموزشی
- مداخلات کاردرمانی در آموزش کارکرد اجرایی، حل مسئله و کنترل هیجان مبتنی بر آکوپیشن در دو رویکرد صعودی و نزولی به روشهای جبرانی و آموزشی
- تعریف روان درمانی و انواع آن
- مدل رفتاری شناختی و تحریف های شناختی
- اصول ارزیابی و درمان
- تکنیکها و کاربرد رفتار درمانی شناختی در بیماریها

رئوس مطالب عملی: (۳۴ ساعت)

در تمام موارد فوق نمونه های کار در کلاس مطرح و با انجام تمرین و کار عملی توسط دانشجو مباحث دوره می‌گردد.

منابع اصلی درس:

1- Gillen , G. Cognitive and Perceptual Rehabilitation: Optimizing Function, Elsevier Health Sciences, Last Edition.

۲- دکتر حبیب الله قاسم زاده ترجمه رفتاردرمانی شناختی (جلد اول و دوم) (نوشته هاوتون، ک. و همکاران انتشارات ارجمند. آخرین چاپ.

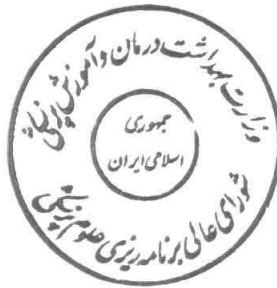
۳- فنون شناخت درمان لیهی ترجمه دکتر فتی. نشر ارجمند. آخرین چاپ.

شیوه ارزشیابی دانشجو :

آزمون تشریحی، ارائه تکالیف کلاسی

فصل چهارم

استانداردهای برنامه آموزشی رشته کاردرمانی در مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته

استانداردهای برنامه آموزشی

موارد زیر، حداقل موضوعاتی هستند که بایستی در فرایند ارزیابی برنامه های آموزشی توسط ارزیابان مورد بررسی قرار گیرند:

* ضروری است، دوره، فضاها و امکانات آموزشی عمومی مورد نیاز از قبیل: کلاس درس اختصاصی، سالن کنفرانس، قفسه اختصاصی کتاب در گروه، کتابخانه عمومی، مرکز کامپیوتر مجهز به اینترنت با سرعت کافی و نرم افزارهای اختصاصی، وب سایت اختصاصی گروه و سیستم بایگانی آموزشی را در اختیار داشته باشد.

* ضروری است، گروه آموزشی، فضاهای اختصاصی مورد نیاز، شامل: آزمایشگاه های اختصاصی، عرصه های بیمارستانی و اجتماعی را براساس مفاد مندرج در برنامه آموزشی در اختیار فراگیران قرار دهد.

* ضروری است، دپارتمان آموزشی، فضاهای رفاهی و فرهنگی مورد نیاز، شامل: اتاق استادان، اتاق دانشجویان، سلف سرویس، نمازخانه، خوابگاه و امکانات فرهنگی ورزشی را در اختیار برنامه قرار دهد.

* ضروری است که عرصه های آموزشی خارج دپارتمان دوره های چرخشی، مورد تایید قطعی گروه ارزیابان باشند.

* ضروری است، جمعیت ها و مواد اختصاصی مورد نیاز برای آموزش شامل: بیمار، تخت فعال بیمارستانی، نمونه های آزمایشگاهی، نمونه های غذایی، دارویی یا آرایشی برحسب نیاز برنامه آموزشی به تعداد کافی و تنوع قابل قبول از نظر ارزیابان در دسترس فراگیران قرار داشته باشد.

* ضروری است، تجهیزات سرمایه ای و مصرفی مورد نیاز مندرج در برنامه در اختیار مجریان برنامه قرار گرفته باشد و کیفیت آن ها نیز، مورد تایید گروه ارزیاب باشد.

* ضروری است، امکانات لازم برای تمرینات آموزشی و انجام پژوهش های مرتبط، متناسب با رشته مورد ارزیابی در دسترس هیئت علمی و فراگیران قرار داشته باشد و این امر، مورد تایید ارزیابان قرار گیرد.

* ضروری است، دپارتمان آموزشی مورد ارزیابی، هیئت علمی مورد نیاز را بر اساس موارد مندرج در برنامه آموزشی و مصوبات شورای گسترش در اختیار داشته باشد و مستندات آن در اختیار گروه ارزیاب قرار گیرد.

* ضروری است، دپارتمان آموزشی برای تربیت فراگیران دوره، کارکنان دوره دیده مورد نیاز را طبق آنچه در برنامه آموزشی آمده است، در اختیار داشته باشد.

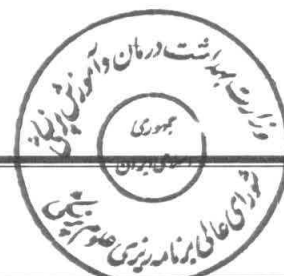
* ضرورت دارد که برنامه آموزشی (Curriculum) در دسترس تمام مخاطبین قرار گرفته باشد.

* ضروری است، آیین نامه ها، دستورالعمل ها، گایدلاین ها، قوانین و مقررات آموزشی در دسترس همه مخاطبین قرار داشته باشد و فراگیران در ابتدای دوره، در مورد آنها توجیه شده باشند و مستندات آن در اختیار ارزیابان قرار گیرد.

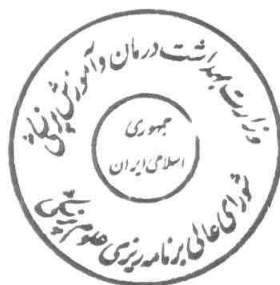
* ضروری است که منابع درسی اعم از کتب و مجلات مورد نیاز فراگیران و اعضای هیات علمی، در قفسه کتاب گروه آموزشی در دسترس باشند.

* ضروری است که فراگیران در طول هفته، طبق تعداد روزهای مندرج در قوانین جاری در محل کار خود حضور فعال داشته، وظایف خود را تحت نظر استادان یا فراگیران ارشد انجام دهند و برنامه هفتگی یا ماهانه گروه در دسترس باشند.

- * ضروری است، محتوای برنامه کلاس های نظری، حداقل در ۸۰٪ موضوعات با جدول دروس مندرج در برنامه آموزشی انطباق داشته باشد.
- * ضروری است، فراگیران، طبق برنامه تنظیمی گروه، در کلیه برنامه های آموزشی و پژوهشی گروه، مانند کنفرانس های درون گروهی، سمینار ها، کارهای عملی، کارهای پژوهشی و آموزش رده های پایین تر حضور فعال داشته باشند و مستندات آن در اختیار ارزیابان قرار داده شود.
- * ضروری است، فرایند مهارت آموزی در دوره، مورد رضایت نسبی فراگیران و تایید ارزیابان قرار گیرد.
- * ضروری است، مقررات پوشش (Dress code) در شروع دوره به فراگیران اطلاع رسانی شود و برای پایش آن، مکانیسم های اجرایی مناسب و مورد تایید ارزیابان در دیارتمان وجود داشته باشد.
- * ضروری است، فراگیران از کدهای اخلاقی مندرج در کوریکولوم آگاه باشند و به آن عمل نمایند و عمل آنها مورد تایید ارزیابان قرار گیرد.
- * ضروری است، در گروه آموزشی برای کلیه فراگیران کارپوشه آموزشی (Portfolio) تشکیل شود و نتایج ارزیابی ها، گواهی های فعالیت های آموزشی، داخل و خارج از گروه آموزشی، تشویقات، تذکرات و مستندات ضروری دیگر در آن نگهداری شود.
- * ضروری است، فراگیران کارنمای (Log book) قابل قبولی، منطبق با توانمندی های عمومی و اختصاصی مندرج در برنامه مورد ارزیابی در اختیار داشته باشند.
- * ضروری است، فراگیران بر حسب نیمسال تحصیلی، مهارت های مداخله ای اختصاصی لازم را براساس موارد مندرج در برنامه انجام داده باشند و در کارنمای خود ثبت نموده و به امضای استادان ناظر رسانده باشند.
- * ضروری است، کارنما به طور مستمر توسط فراگیران تکمیل و توسط استادان مربوطه پایش و نظارت شود و باز خورد مکتوب لازم به آنها ارائه گردد.
- * ضروری است، فراگیران در طول دوره خود، در برنامه های پژوهشی گروه علمی مشارکت داشته باشند و مستندات آن در دسترس باشد.
- * ضروری است، فراگیران بر حسب سال تحصیلی، واحدهای خارج از گروه آموزشی را (در صورت وجود) گذرانده و از مسئول عرصه مربوطه گواهی دریافت نموده باشند و مستندات آن به رویت گروه ارزیاب رسانده شود.
- * ضروری است، بین گروه آموزشی اصلی و دیگر گروه های آموزشی همکاری های علمی بین رشته ای از قبل پیش بینی شده و برنامه ریزی شده وجود داشته باشد و مستنداتی که مبین این همکاری ها باشند، در دسترس باشد.
- * ضروری است، در آموزش های حداقل از ۷۰٪ روش ها و فنون آموزشی مندرج در برنامه، استفاده شود.
- * ضروری است، فراگیران در طول دوره خود به روش های مندرج در برنامه، مورد ارزیابی قرار گیرند و مستندات آن به گروه ارزیاب ارائه شود.
- * ضروری است، دانشگاه یا مراکز آموزشی مورد ارزیابی، واجد ملاک های مندرج در برنامه آموزشی باشند.

فصل پنجم
ارزشیابی برنامه آموزشی رشته کاردرمانی
در مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته

ارزشیابی برنامه
(Program Evaluation)

نحوه ارزشیابی تکوینی برنامه:

ارزشیابی از اساتید گروه‌های آموزشی کاردرمانی و دانشجویان فارغ التحصیلان بازنگری ۱۳۹۵ پس از ۳ سال در صورت نیاز به بازنگری، اجرای آن در سال چهارم

شرایط ارزشیابی نهایی برنامه:

این برنامه در شرایط زیر ارزشیابی خواهد شد:

- ۱- گذشت ۴ سال از اجرای برنامه
- ۲- تغییرات عمده فناوری که نیاز به بازنگری برنامه را مسجل کند
- ۳- تصمیم سیاستگذاران اصلی مرتبط با برنامه

شاخص‌های ارزشیابی برنامه:

شاخص:

معیار:

۸۰ درصد	★ میزان رضایت دانش‌آموختگان از برنامه:
۸۰ درصد	★ میزان رضایت اعضای هیات علمی از برنامه:
۷۰ درصد	★ میزان رضایت مدیران نظام سلامت از نتایج برنامه:
طبق نظر ارزیابان	★ میزان برآورد نیازها و رفع مشکلات سلامت توسط دانش‌آموختگان رشته:
طبق نظر ارزیابان	★ کمیت و کیفیت تولیدات فکری و پژوهشی توسط دانش‌آموختگان رشته:

شیوه ارزشیابی برنامه:

- نظرسنجی از هیات علمی درگیر برنامه، دستیاران و دانش‌آموختگان با پرسشنامه‌های از قبل بازنگری شدن
- استفاده از پرسشنامه‌های موجود در واحد ارزشیابی و اعتباربخشی دبیرخانه

متولی ارزشیابی برنامه:

متولی ارزشیابی برنامه، شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی با همکاری گروه تدوین یا بازنگری برنامه و سایر دبیرخانه‌های آموزشی و سایر اعضای هیات علمی می‌باشند.

نحوه بازنگری برنامه:

مراحل بازنگری این برنامه به ترتیب زیر است:

- گردآوری اطلاعات حاصل از نظرسنجی، تحقیقات تطبیقی و عرصه‌ای، پیشنهادات و نظرات صاحب‌نظران
- درخواست از دبیرخانه جهت تشکیل کمیته بازنگری برنامه
- طرح اطلاعات گردآوری شده در کمیته بازنگری برنامه
- بازنگری در قسمت‌های مورد نیاز برنامه و ارائه پیش‌نویس برنامه آموزشی بازنگری شده به دبیرخانه شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی

نتایج نیازسنجی های انجام شده:

پس از تهیه پروپوزال پژوهشی و تصویب آن در پژوهش دانشگاه، مجوز لازم برای اجرای پژوهش در دانشگاه و سایر مراکز اخذ گردید. کمیته متشکل از نمایندگان از دانشگاه‌های علوم پزشکی تربیت کننده نیروی کارشناسی ارشد تشکیل و با تقسیم کار بخش های مطالعات کتابخانه‌ای و میدانی تقسیم کار و انجام گردید.

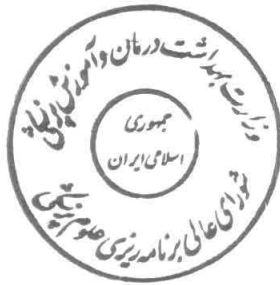
مرحله اول: در مطالعه میدانی ابتدا واحدهای کوریکولوم فعلی به شکل پرسشنامه در اختیار اساتید، دانشجویان و دانش آموختگان قرار داده شد.

مرحله دوم: در مطالعه میدانی دانشجویان و دانش آموختگان مصاحبه پیش بینی شده و در نهایت پس از اشیاع داده ها و طبقه بندی اولیه پانل خبرگان تشکیل و موارد پس از بحث و بررسی نهایی شد.

مرحله سوم: پس از تشکیل یک کمیته بازنگری مرکزی متشکل از اعضای هیات علمی یا پژوهشی کاردرمانی از دانشکده علوم توانبخشی دانشگاه ایران، تهران، شهید بهشتی و علوم بهزیستی و توانبخشی بازنگری برای مقطع کارشناسی ارشد در طی مراحل زیر انجام شد:

جمع بندی کوریکولوم مقطع کارشناسی ارشد دانشگاه‌های معتبر دنیا

- جمع بندی نظرات فارغ التحصیلان، اساتید و ...
- جمع بندی نظرات جایگاه کاردرمانی مقطع کارشناسی ارشد در نظام سلامت
- تصمیم گیری در خصوص ساختار کلی دوره آموزشی
- سازماندهی محتوا
- انتخاب استراتژی ها
- تعیین روش های آموزشی
- تعیین روش های ارزیابی
- انتخاب روش های اطلاع رسانی
- انتخاب محیط آموزشی
- مدیریت دوره های آموزشی
- تدوین محصول نهایی برنامه آموزشی کاردرمانی

ضمائم

منشور حقوق بیمار در ایران

- ۱- دریافت مطلوب خدمات سلامت حق بیمار است.
- ارائه خدمات سلامت باید:
  - ۱-۱) شایسته شان و منزلت انسان و با احترام به ارزش‌ها، اعتقادات فرهنگی و مذهبی باشد؛
  - ۲-۱) بر پایه‌ی صداقت، انصاف، ادب و همراه با مهربانی باشد؛
  - ۳-۱) فارغ از هرگونه تبعیض از جمله قومی، فرهنگی، مذهبی، نوع بیماری و جنسیتی باشد؛
  - ۴-۱) بر اساس دانش روز باشد؛
  - ۵-۱) مبتنی بر برتری منافع بیمار باشد؛
  - ۶-۱) در مورد توزیع منابع سلامت مبتنی بر عدالت و اولویت‌های درمانی بیماران باشد؛
  - ۷-۱) مبتنی بر هماهنگی ارکان مراقبت اعم از پیشگیری، تشخیص، درمان و توانبخشی باشد؛
  - ۸-۱) به همراه تامین کلیه امکانات رفاهی پایه و ضروری و به دور از تحمیل درد و رنج و محدودیت‌های غیرضروری باشد؛
  - ۹-۱) توجه ویژه‌ای به حقوق گروه‌های آسیب‌پذیر جامعه از جمله کودکان، زنان باردار، سالمندان، بیماران روانی، زندانیان، معلولان ذهنی و جسمی و افراد بدون سرپرست داشته باشد؛
  - ۱۰-۱) در سریع‌ترین زمان ممکن و با احترام به وقت بیمار باشد؛
  - ۱۱-۱) با در نظر گرفتن متغیرهایی چون زبان، سن و جنس گیرندگان خدمت باشد؛
  - ۱۲-۱) در مراقبت‌های ضروری و فوری (اورژانس)، خدمات بدون توجه به تأمین هزینه‌ی آن صورت گیرد. در موارد غیرفوری (الکتیو) بر اساس ضوابط تعریف شده باشد؛
  - ۱۳-۱) در مراقبت‌های ضروری و فوری (اورژانس)، در صورتی که ارائه خدمات مناسب ممکن نباشد، لازم است پس از ارائه‌ی خدمات ضروری و توضیحات لازم، زمینه انتقال بیمار به واحد مجهز فراهم گردد؛
  - ۱۴-۱) در مراحل پایانی حیات که وضعیت بیماری غیر قابل برگشت و مرگ بیمار قریب الوقوع می باشد هدف حفظ آسایش وی می باشد. منظور از آسایش، کاهش درد و رنج بیمار، توجه به نیازهای روانی، اجتماعی، معنوی و عاطفی وی و خانواده‌اش در زمان احتضار می‌باشد. بیمار در حال احتضار حق دارد در آخرین لحظات زندگی خویش با فردی که می‌خواهد همراه گردد.
- ۲- اطلاعات باید به نحو مطلوب و به میزان کافی در اختیار بیمار قرار گیرد.
  - ۱-۲) محتوای اطلاعات باید شامل موارد ذیل باشد:
  - ۱-۲-۲) مفاد منشور حقوق بیمار در زمان پذیرش؛
  - ۲-۱-۲) ضوابط و هزینه‌های قابل پیش بینی بیمارستان اعم از خدمات درمانی و غیر درمانی و ضوابط بیمه و معرفی سیستم‌های حمایتی در زمان پذیرش؛
  - ۳-۱-۲) نام، مسئولیت و رتبه‌ی حرفه‌ای اعضای گروه پزشکی مسئول ارائه مراقبت از جمله پزشک، پرستار و دانشجو و ارتباط حرفه‌ای آن‌ها با یکدیگر؛

- ۲-۱-۴) روش‌های تشخیصی و درمانی و نقاط ضعف و قوت هر روش و عوارض احتمالی آن، تشخیص بیماری، پیش‌آگهی و عوارض آن و نیز کلیه‌ی اطلاعات تأثیرگذار در روند تصمیم‌گیری بیمار؛
- ۱-۵-۲) نحوه‌ی دسترسی به پزشک معالج و اعضای اصلی گروه پزشکی در طول درمان؛
- ۲-۱-۶) کلیه‌ی اقداماتی که ماهیت پژوهشی دارند.
- ۱-۷-۲) ارائه آموزش‌های ضروری برای استمرار درمان؛
- ۲-۲) نحوه‌ی ارائه اطلاعات باید به صورت ذیل باشد؛
- ۲-۲-۱) اطلاعات باید در زمان مناسب و متناسب با شرایط بیمار از جمله اضطراب و درد و ویژگی‌های فردی وی از جمله زبان، تحصیلات و توان درک در اختیار وی قرار گیرد، مگر این‌که:
- تأخیر در شروع درمان به واسطه‌ی ارائه‌ی اطلاعات فوق سبب آسیب به بیمار گردد؛ (در این صورت انتقال اطلاعات پس از اقدام ضروری، در اولین زمان مناسب باید انجام شود).
- بیمار علی‌رغم اطلاع از حق دریافت اطلاعات، از این امر امتناع نماید که در این صورت باید خواست بیمار محترم شمرده شود، مگر این‌که عدم اطلاع بیمار، وی یا سایرین را در معرض خطر جدی قرار دهد؛
- ۲-۲-۲) بیمار می‌تواند به کلیه‌ی اطلاعات ثبت‌شده در پرونده‌ی بالینی خود دسترسی داشته باشد و تصویر آن را دریافت نموده و تصحیح اشتباهات مندرج در آن را درخواست نماید.
- ۳- حق انتخاب و تصمیم‌گیری آزادانه بیمار در دریافت خدمات سلامت باید محترم شمرده شود.
- ۱-۲) محدوده انتخاب و تصمیم‌گیری درباره موارد ذیل می‌باشد:
- ۱-۱-۳) انتخاب پزشک معالج و مرکز ارائه‌کننده‌ی خدمات سلامت در چارچوب ضوابط؛
- ۱-۲-۳) انتخاب و نظر خواهی از پزشک دوم به عنوان مشاور؛
- ۱-۳-۳) شرکت یا عدم شرکت در هر گونه پژوهش، با اطمینان از اینکه تصمیم‌گیری وی تأثیری در تداوم نحوه دریافت خدمات سلامت نخواهد داشت؛
- ۲-۱-۴) قبول یا رد درمان‌های پیشنهادی پس از آگاهی از عوارض احتمالی ناشی از پذیرش یا رد آن مگر در موارد خودکشی یا مواردی که امتناع از درمان شخص دیگری را در معرض خطر جدی قرار می‌دهد؛
- ۱-۳-۵) اعلام نظر قبلی بیمار در مورد اقدامات درمانی آتی در زمانی که بیمار واجد ظرفیت تصمیم‌گیری می‌باشد ثبت و به‌عنوان راهنمای اقدامات پزشکی در زمان فقدان ظرفیت تصمیم‌گیری وی با رعایت موازین قانونی مد نظر ارائه‌کنندگان خدمات سلامت و تصمیم‌گیرنده جایگزین بیمار قرار گیرد.
- ۲-۳) شرایط انتخاب و تصمیم‌گیری شامل موارد ذیل می‌باشد:
- ۱-۲-۳) انتخاب و تصمیم‌گیری بیمار باید آزادانه و آگاهانه، مبتنی بر دریافت اطلاعات کافی و جامع (مذکور در بند دوم) باشد؛
- ۲-۲-۳) پس از ارائه اطلاعات، زمان لازم و کافی به بیمار جهت تصمیم‌گیری و انتخاب داده شود.
- ۴- ارائه خدمات سلامت باید مبتنی بر احترام به حریم خصوصی بیمار (حق خلوت) و رعایت اصل رازداری باشد.
- ۴-۱) رعایت اصل رازداری راجع به کلیه‌ی اطلاعات مربوط به بیمار الزامی است مگر در مواردی که قانون آن را استثنا کرده باشد؛

- ۲-۴) در کلیه‌ی مراحل مراقبت اعم از تشخیصی و درمانی باید به حریم خصوصی بیمار احترام گذاشته شود. ضروری است بدین منظور کلیه‌ی امکانات لازم جهت تضمین حریم خصوصی بیمار فراهم گردد؛
- ۳-۴) فقط بیمار و گروه درمانی و افراد مجاز از طرف بیمار و افرادی که به حکم قانون مجاز تلقی می‌شوند میتوانند به اطلاعات دسترسی داشته باشند؛
- ۴-۴) بیمار حق دارد در مراحل تشخیصی از جمله معاینات، فرد معتمد خود را همراه داشته باشد. همراهی یکی از والدین کودک در تمام مراحل درمان حق کودک می‌باشد مگر اینکه این امر برخلاف ضرورت‌های پزشکی باشد.
- ۵- دسترسی به نظام کارآمد رسیدگی به شکایات حق بیمار است.
- ۵-۱) هر بیمار حق دارد در صورت ادعای نقض حقوق خود که موضوع این منشور است، بدون اختلال در کیفیت دریافت خدمات سلامت به مقامات ذی صلاح شکایت نماید؛
- ۵-۲) بیماران حق دارند از نحوه رسیدگی و نتایج شکایت خود آگاه شوند؛
- ۵-۳) خسارت ناشی از خطای ارائه‌کنندگان خدمات سلامت باید پس از رسیدگی و اثبات مطابق مقررات در کوتاه‌ترین زمان ممکن جبران شود.
- در اجرای مفاد این منشور در صورتی که بیمار به هر دلیلی فاقد ظرفیت تصمیم‌گیری باشد، اعمال کلیه‌ی حقوق بیمار - مذکور در این منشور - بر عهده‌ی تصمیم‌گیرنده‌ی قانونی جایگزین خواهد بود. البته چنانچه تصمیم‌گیرنده‌ی جایگزین بر خلاف نظر پزشک، مانع درمان بیمار شود، پزشک می‌تواند از طریق مراجع ذیربط درخواست تجدید نظر در تصمیم‌گیری را بنماید.
- چنانچه بیماری که فاقد ظرفیت کافی برای تصمیم‌گیری است، اما میتواند در بخشی از روند درمان معقولانه تصمیم بگیرد، باید تصمیم او محترم شمرده شود.

ضمیمه شماره ۲

آیین نامه اجرایی پوشش (Dress Code) و اخلاق حرفه ای دانشجویان

در محیط های آزمایشگاهی-بالینی

نحوه پوشش و رفتار تمامی خدمتگزاران در مشاغل گروه علوم پزشکی باید به گونه ای باشد که ضمن حفظ شئون حرفه ای، زمینه را برای ارتباط مناسب و موثر حرفه ای با بیماران، همراهان بیماران، همکاران و اطرافیان در محیط های آموزشی فراهم سازد.

لذا رعایت مقررات زیر برای کلیه عزیزانی که در محیط های آموزشی بالینی و آزمایشگاهی در حال تحصیل یا ارائه خدمت هستند، اخلاقا الزامی است.

فصل اول: لباس و نحوه پوشش

لباس دانشجویان جهت ورود به محیط های آموزشی به ویژه محیط های بالینی و آزمایشگاهی باید متحد الشکل بوده و شامل مجموعه ویژگیهای زیر باشد:

- روپوش سفید بلند در حد زانو و غیر چسبان با آستین بلند
- روپوش باید دارای آرم دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی مربوطه باشد.
- تمامی دکمه های روپوش باید در تمام مدت حضور در محیط های آموزشی بطور کامل بسته باشد.
- استفاده از کارت شناسایی معتبر عکس دار حاوی (حرف اول نام، نام خانوادگی، عنوان، نام دانشکده و نام رشته) بر روی پوشش، در ناحیه سینه سمت چپ در تمام مدت حضور در محیط های آموزشی الزامی می باشد.
- دانشجویان خانم باید تمامی سر، گردن، نواحی زیر گردن و موها را با پوشش مناسب بپوشانند.
- شلوار باید بلند متعارف و ساده و غیر چسبان باشد استفاده از شلوارهای جین پاره و نظایر آن در شان حرف پزشکی نیست.
- پوشیدن جوراب ساده که تمامی پا و ساق پا را بپوشاند ضروری است.
- پوشیدن جوراب های توری و یا دارای تزیینات ممنوع است.
- کفش باید راحت و مناسب بوده، هنگام راه رفتن صدا نداشته باشد.
- روپوش، لباس و کفش باید راحت، تمیز، مرتب و در حد متعارف باشد و نباید دارای رنگهای تند و زننده نا متعارف باشد.
- استفاده از نشانه های نامربوط به حرفه پزشکی و آویختن آن به روپوش، شلوار و کفش ممنوع می باشد.
- استفاده و در معرض دید قرار دادن هر گونه انگشتر، دستبند، گردن بند و گوشواره (به جز حلقه ازدواج) در محیط های آموزشی ممنوع می باشد.
- استفاده از دمپایی و صندل در محیط های آموزشی بجز اتاق عمل و اتاق زایمان ممنوع می باشد.

آیین نامه اجرایی پوشش (Dress Code) و اخلاق حرفه ای دانشجویان
در محیط های آزمایشگاهی-بالینی

فصل دوم: بهداشت فردی و موازین آرایش در محیط های آموزشی کشور

- ۱- وابستگی به حرف پزشکی الگوهای نظافت و بهداشت فردی هستند، لذا ، بدون تردید تمیزی ظاهر و بهداشت در محیط های آموزشی علوم پزشکی از ضروریات است.
- ۲- ناخن ها باید کوتاه و تمیز باشد آرایش ناخن ها با لاک و برچسب های ناخن در هر شکلی ممنوع است استفاده از ناخن های مصنوعی و ناخن بلند موجب افزایش شانس انتقال عفونت و احتمال آسیب به دیگران و تجهیزات پزشکی می باشد.
- ۳- آرایش سر و صورت به صورت غیر متعارف و دور از شئون حرفه پزشکی ممنوع می باشد.
- ۴- نمایان نمودن هرگونه آرایش بصورت تاتو و با استفاده از حلقه یا نگین در بینی یا هر قسمت از دستها و صورت ممنوع است.
- ۵- استفاده از ادکلن و عطرها با بوی تند و حساسیت زا در محیط های آموزشی ممنوع است.

فصل سوم: موازین رفتار دانشجویان در محیط های آموزش پزشکی

- ۱- رعایت اصول اخلاق حرفه ای، تواضع و فروتنی در برخورد با بیماران، همراهان بیماران، استادان، دانشجویان و کارکنان الزامی است.
- ۲- صحبت کردن در محیط های آموزشی باید به آرامی و با ادب همراه باشد. و هرگونه ایجاد سرو و صدای بلند و یا بر زبان راندن کلمات که در شان حرفه پزشکی نیست، ممنوع است.
- ۳- استعمال دخانیات در کلیه زمان های حضور فرد در محیط های آموزشی، ممنوع می باشد.
- ۴- جویدن آدامس و نظایر آن در آزمایشگاهها، سالن کنفرانس ، راند بیماران و درحضور اساتید، کارکنان و بیماران ممنوع می باشد.
- ۵- در زمان حضور در کلاس ها، آزمایشگاهها و راند بیماران، تلفن همراه باید خاموش بوده و در سایر زمان ها، استفاده از آن به حد ضرورت کاهش یابد.
- ۶- هرگونه بحث و شوخی در مکانهای عمومی مرتبط نظیر آسانسور، کافی شاپ و رستوران ممنوع می باشد.

فصل چهارم: نظارت بر اجرا و پیگیری موارد تخلف آئین نامه

- ۱- نظارت بر رعایت اصول این آئین نامه در بیمارستان های آموزشی و سایر محیط های آموزشی علوم پزشکی بالینی بر عهده معاون آموزشی بیمارستان، مدیر گروه، رئیس بخش و کارشناسان آموزشی و دانشجویی واحد مربوطه می باشد.
- ۲- افرادی که اخلاق حرفه ای و اصول این آئین نامه را رعایت ننمایند ابتدا تذکر داده می شود و در صورت اصرار بر انجام تخلف به شورای انضباطی دانشجویان ارجاع داده می شوند.